

Pränumerations-Einladung

Als das einzige, in der Hauptstadt erscheinende, deutsche Organ der Opposition, glaubt der

„Neue Freie Lloyd“

auf die rege Theilnahme aller Parteigenossen um so eher zählen zu dürfen, als wohl seine bisherige Haltung und sein bisheriges Wirken diesen Anspruch nicht als zu unbescheiden erscheinen lassen dürften. Vielfachen Aufforderungen entsprechend, wird der „Neue Freie Lloyd“ vom 16. August l. J. angefangen, statt ein Mal

je zwei Mal wöchentlich erscheinen,

und zwar ohne jede Preiserhöhung, wird aber auch bis dahin eifrigt bestrbt sein, durch Mannigfaltigkeit und Gediegenheit des Inhalts, wie durch die Entschiedenheit und Unabhängigkeit der Gesinnung seinem Programme und dem ihm vielseitig geschenkten Vertrauen immer ausreichender zu entsprechen.

Wir laden daher die g. Gesinnungsgenossen und alle Freunde der unabhängigen Presse höflichst und dringend ein, uns durch möglichst rasches und zahlreiches Abonnement in unserem schwierigen und patriotischen Unternehmen nach Kräften zu fördern.

Man abonniert bei der unterzeichneten Expedition und kostet der jeden Donnerstag in zwei Bogen Groß-Quart erscheinende „Neue Freie Lloyd“ für Pest-Ofen in's Haus gesendet oder für die Provinz mit Postversendung:

Bierteljährig 2 fl.; — halbjährig 4 fl.; — auf ein Jahr 8 fl.

Bestellungen werden möglichst zeitig erbeten (u. z. gegen Postanweisungen, worauf nur eine 5 fr. Marke anzubringen ist), um jede Verspätung in der Zusendung zu vermeiden.

TATAY ISTVÁN **Gustav Heckenast's Zeitungs-Expedition,**

Pest, Universitätsstraße Nr. 4.

Heckenast Gustáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4-dik szám alatt) megjelent és minden hazai könyvtárban kaphatók:

A NŐK HIVATÁSA.

Irtá

BENICZKY IRMA.

A mű tartalma:

Előszó. — Bevezetés. — Az anyai befolyás. — A nő befolyása a társadalmi életre. — A nő befolyása a műköre, természete és kiterjedése. — Az anyai szeretet. — Milyen eszközök biztosíthatják a nő szellemi befolyását? — A nő neveléséről. — Mi legyen a nőnevelés valódi tárgya? — Megoldása.

(Nyolczadrét 352 lap) füzve 1 ft. 20 kr.

A nyári idényre

ajánlom saját készítményeimet ugymint: **hűtőket viznek, sör, bor, hus, vaj** s minden megfelelő czélra, a **legújantósb áron**; ugyszint **fürdő-kádat vizmelegítővel és zuhanyal**, minden féle **edényeket, konyha- és házi eszközöket**; elvállalok továbbá mindenemü **megrendeléseket** rajz vagy minta után, s biztosítom azok czélszerű kivitelét

Weiner Mór,

bádogos,

PEST, 3 korona-utca

a templom épületében.

1089 (6-6)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gustáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1871 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Kereskedők és iparosok számára.

MAGYAR DIO

KERESKEDŐI SEGÉDKÖNYV.

Kereskedelmi irálytan,

gyakorlati kereskedők és iparosok, nemkülönböztetve műegyetemi és kereskedelmi intézetek számára.

Szerkesztő

MACHIK JÓZSEF,

a budai k. József-műegyetemnél a magyar nyelv és irodalom tanára.

Nyolczadrét (528 lap), kemény kötésben 1 ft. 80 kr.

Előfizetési felhívás

„A VÖRÖSHÁZ LOVAGJA“

czimü

két kötet regényre.

A világhírű francia regényírónak, idős Dumas Sándornak rendkívül érdekes és mulattató regénye, mely mintegy 4-500 lapra terjedő két kötetben, augusztus havában jelenik meg. Előfizetési ára: 1 ft. 56 kr. Bolti ára: 3 ft. leend. Az előfizetési pénzek, a „Pesti hölgy-divatlap“ szerkesztői kiadó hivatalába (nyilván-utca 20-dik szám) utasítandók.

Az előfizetési pénzeket kérjük, mielőbb beküldeni, hogy a nyomandó példányok végett tájékozhasznunkat.

A ki a „Pesti hölgy-divatlap“-ra félévre, azaz: júliustól december végeig fizet elő, az a két kötet regényben 50 kr-ért részestül.

Szíves gyűjtőinknek, nyolcz egyszerre beküldött előfizetői után lapunk, valamint a regény tiszteletpéldányával szolgálunk.

1095 (6-6)

28-ik szám.

Tizennyolczadik évfolyam.

Pest, július 9-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer használtott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszori igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

TATAY ISTVÁN.

Mig a közérdeklődés, igen megfoghatólag, mert a lét- és nemlét mindent háttérbe szorító kérdéséről lebilincselve, a harcok nagyjai felé fordul a csöndes béke és a szellemi élet hű munkásaitól sokszor még az elismerés szerény jutalma is megvan tagadva, annál inkább kötelességünknek érezzük: megragadni az alkalmat, hogy a közneveltség szerény, de buzgó előmozdító iránt elismerésünket nyilváníthassuk. A hazai neveltség egyik ily elismerésre érdemes terjesztőjét mutatjuk be olvasóinknak Tatay Istvánban, a ki mint főiskolai tanár közelebből töltte be hivataloskodásának 25-ik évét.

Tatay 1821-ben márczius 7-én született Tolnamegye Hiedegkut helységében, hol atyja, Imre, német ajku evang. lelkes volt, anyja Sass Erzsébet. Szülői házában gondos nevelésben részesült, s tíz éves korában a dunántúli evangélikusok főiskolájába Sopronba vitetett, hol Hettyési László, Szabó József, Pecz Lipót és különösen Kis János superintendens, a maga korában oly kitűnő író vezetése és gyámoltatása mellett szép sikerrel véggezte a gymnasium és theologia tanfolyamait. A mellett munkás, és társai által első helyre méltatott tagja volt az akkoriban még új, magyar és német önképző egyleteknek, s korán megtanulta, hogy egyedül önszorgalom által lehet önállóságra jutni, s korán megismerkedett a két régi klasszikai nemzet irodalmával, valamint az újabbak közül az angolnak és francziának nyelvvel s irodalmával. 1840-ben, a protestáns ifjak dicséretes szokása szerint ő is külföldre ment, és pedig azzal a határozott eltökéléssel, hogy a soproni konvent ohaja szerint lyceumi tanárságra képezze ki magát. Szeptember elején vett búcsút édes apjától, kit többé soha nem, és hazájától, melyet csak három év múlva látogatott viszont. Határozottan a bölcsészeti

TATAY ISTVÁN

számára bölcsészeti tanfolyamot indított meg. 1846 elején a Vajda Péter halálával Szarvason megürült állomásra a békési esperességnek ő ajánltatott. De az itteni választást megelőzte Sopron meghívása, melyet annál örömebb fogadott el, mivel

a bizalom számtalan jeleivel volt alkalmas találkozni.

Ifjúi hévvel megkezdett pályáját azonban félbeszakították az 1848-ki mozgalmak, melyekben ő is tevékeny szerepet játszott. Midőn 1848-ban a sopronmegyei gyűlésen azon kérdés merült fel, hogy mi történjék a cs. táborból a hivatalokhoz küldött kiáltványokkal, Tatay résztörvény alkalmazását indítványozta a hirdető s terjesztők ellen. Kevésnél több, a felsőbb tanosztályok különben is szünetelvény, határbiztonsággal lön megbizva Kismarton vidékén, mely minőségben szintoly erélyt és hazafias buzgóságot fejtett ki, mint előbb a tanszéken. A császáriak betörése után b. Hauer cs. biztos által hivatalától elmozdítván, Haynau dűhe elől, mint annyi más, ő is menekülni kényszerült. Egyideig szarvasi és tiszaföldvári barátainál bujdosott, majd nevelőseget vállalt Aradon Török Gábor családjánál, hol 1855-ig működött.

Ekkor az iskoláját ugyan szervező békési ev. esperesség egyhangulag megválasztotta őt rendes tanárrul; két évvel utóbb az igazgatóság is reá ruházott. Tatay megjelenése működése korszakot képez a szarvasi főiskola történetében. Azóta tettek nagyobb szerű alapítványok, azóta működik ott tizenkét rendes tanár több segéddel, azóta kétszereződött a tanulók száma, azóta állítottott fel a tanítóképző, a zenede, a konviktus, a testgyakorló intézet, szóval az ő mindenre kiterjedő figyelme, lelkes buzditása, kimerítő igazgatói jelentései oly áldozatokra bírták az iskolát fenntartó esperességet, a me-

lyeknek segítségével az intézet eddig soha nem ért virágzás fokára emelkedett. Az irodalom terén is hasznos szolgálatokat tett az ifjuságnak és általában a hazai közneveltségnek. Még mint soproni tanár 1847-ben több nevelő közreműködésével

„Elemi fi- és leány-tanulók szavaló és olvasó könyvét“, ugyanazon évben „Grammatikai és polgári tanulók szavalmányait“ s felsőbb gymnasiumi tanulók számára „Költészeti és szónoklati remekait“ adta ki. 1848-ban javaslatot írt „Protestans gymnasiumaink és főtanodáink gyökeres átalakítása iránt.“ Szarvason működése óta mintegy tizennyolc évi értesítő jelent meg szerkesztése mellett, s azokban néhány tudományos czikk és jelentése, miket részint az esperességi gyűléseken, részint a főiskolai tanácsnak terjesztett elő, megannyi becses dolgozatok a nevelés körében. Mikor 1859. szeptember elején kiadatott ama nevezetes császári pátens, mely a protest. egyház szervezetét, zsinat mellőzésével s a prot. autonómiát sértőleg erőszakolta, akkor Tatay is ott küzdött az első között, részint szóval az erőhatalommal tiltott egyházi gyűléseken, részint tollal a „Prot. egyházi és iskolai lap“ hasábjain, történelmi és egyházi alapos érvekkel mutatván ki, hogy az állami törvényhozás, az egyház belügyébe nyúló törvényeket hozni, vagy épen az egyházi alkotmányt lényegileg megmásítani illetéktelen.

E működésének és a Kazinczy s Széchenyi ünnepélyeken mondott kitűnő szónoklatainak következménye volt az, hogy 1861-ben Szarvas város polgársága közakarattal őt választotta meg országgyűlési képviselőjének. De ő e szép polgári kitüntetéssel nem fogadta, mert inkább akart tanár, mint politikai szereplő lenni. A feljebb fordult közbizalmat elvrkonára b. Podmaniczky Frigyesre fordította, a ki ma is mint Szarvas város képviselője szerepel, már a harmadik országgyűlésen. Tatay egyike azon ritka férfiaknak, a kik legfőbb büszkeségüket hátsó körű becsületese betöltésében keresik. Ő nem vágyik magas kitüntetésre; boldog, ha nagy családja — az ötödik század tanuló — bizalommal és szeretettel fordul feléje s ha azoknak, kiknek szellemi előmenetele örökös gondjaira bízott, a szó legszebb értelmében atyjok lehet. S ez legszebb jellemvonása és legméltóbb dicsérete. —y—y—

Jó éjszakát!

(Dumny Emil szláv költő *) után.)

Mint szent képre oltárlángja,
Szemed oly fényt vet rád.
Siratnálak: hogy oly szép vagy ...
— Kedvesem, jó éjszakát!

Ősz hajad olyan magasatos,
Anyám, ezüst koronád ...
Siratnálak: hogy oly agg vagy ...
— Jó anyám, jó éjszakát!

Jó éjt, jó éjt — int a múzsa,
S fonyadt ajka csókot ad.
Megsiratnám: oly dicső volt ...
— Költészet, jó éjszakát!

Gáspár Imre.

Vén harang.

Kis harang kong únos-úntan,
Vágy pihenni már nagyon;
A visszhang is kigunyolja,
A mint tonga hangja kong.

Hányat kísért már a sirba!
Mennyi bűnt és mennyi kint!
Emlegetni — tudni is fáj:
A vén harang tudta mind!

Érti-e vajh még a jaj-szót?
Tudja-e kik lakkak itt?
Ah! halálról, órszavakról
Rég elzengte dalait!

*) Ifjan, 27 éves korában halt meg.

Ákác-erdő közepében
A kis Emmi sirja áll ...
Mikor vitték: vén harang te,
Be szomorút kondítá!

Gáspár Imre.

A nagyravágyó vendég.

(Amerikai beszély.)

Egy szeptemberi estén egy család gyűlt össze tűzhelye körül, melyen magasra főlhalmozva állt a hegyi zuhatagokon alásztatott hasáb-fa, a száraz fűzkő-fenyő s az erdők őriásainak szétforgácsolt maradványai, melyek egykor a meredek hegyoldalon recsegve-ropogva zuhantak alá. A magas láng a kémény oldalait nyaldosta és a szobát hatalmas fényvel árasztotta el. Az atya és anya derült arca csöndes, nyugodt vidámságot árult el; a gyermekek nevetgéltek; az idősebbik leány a tizenhetedik év boldogságának volt a képe, míg az öreg nagyanya, ki a legmelegebb helyen ült, az elárgott boldogság képe vala. A szerencse négylevelű fűvét, úgy látszik, megtalálták a sivatag vadonban, a hol laktak. E család a „Fehér halmok“ egyik völgynyilatánál volt letelepülve, hol a szél egész esztendőn át igen élesen süvöltött s a tél könnyörtelen hideg volt — jó levele beköszöntvén házikójokba kora szigorúságával, mielőtt a Saco völgyén leszállva tovább haladt volna. Tehát hideg és veszedelmes helyen tartózkodtak; mert fejeik fölött magas hegy tornyosult, oly meredek, hogy a kövek gyakran legurultak oldalain s néha éjjelkor is fölrászták őket álmaikból.

A leány épen valami egyszerű tréfát talált mondani, mely mindnyájukat vidám hangulatba ejt, midőn a szél ismét süvölténi kezdett a völgyön át, és kunyhók előtt mintegy megállapodni látszott, síró panaszos hanggal rázogatta meg az ajtókat, mielőtt a völgy hosszában tovább rohant volna. Egy pillanatra elkomorítá őket, jól-lehet hangjaiban semmi szokatlan, semmi különös nem vala. De a család megint csak fölvidult, midőn észrevették, hogy a kilincset egy utazó keze nyomta meg, kinek közelgő lépéseit nem hallhatták az iszonyú szélzugás miatt, mely süvöltve hozta hírül közeledtét s jajgatott, midőn az idegen belépett és azután sohajtvá ment tovább az ajtótól.

Noha ily magános, elhagyatott helyen laktak is, embereink azért majd mindennap érintkeztek a külvilággal. E regényes völgy-szoros egy nagy ér, melyben folytonosan liktet a közlekedés erőteljes életmedve, egyfelől Maine, másfelől a „Zöldhegyek“ és a Szent-Lőrincz folyam partjai közt. A postakocsi mindennap a kunyhó ajtója előtt robogott el. A gyalogok, a kiknek vándorbotjaikon kívül más utitársok nem volt, rendszeren megpihentek itt, egy-két szót váltani, nehogy a magánosság érzete tulságosan erőt vegyen rajtok, mielőtt a hegy-szakadékon áthatolhatnának vagy a völgyben az első házakat elérhetnék. A portlandi vásárra járó szekerek is rendszeren itt szoktak megállni; ha pedig vagy egy utazó diák vetődik errefelé, a rendes lefekvés idején túl még egy rövid órácskáiig fenn marad, csakhogy búcsu- emlékül valamelyik üde havasi leánytól egy csókot lophasson. Ama kezdetleges szálló-helyek egyike volt ez, hol az utazócsak a kosztját és a szállását fizeti meg, s mégis oly otthonias, szívélyes fogadtatásban részesül, mely épen megfizethetetlen. — Mikor tehát a léptek zaját a külső és belső ajtó között meghallották, az egész család fölkel, nagyanya, gyermekek, mindnyájan, mintha olyas valakinek az üd-

vözlésére siettek volna, ki egészen hozzájuk tartozik, s kinek sorsa az övékkel össze volna fűződve.

Az ajtó egy fiatal ember nyitá föl. Első tekintetere arca oly ember arcának mélabús kifejezését, majdnem kétségbeesését viselé magán, ki sötét éjjel vad és rideg ösvényen egymagára bolyong; de csakhamar földerült, látva, mily szívélyes melegséggel fogadják. Szívét szinte előre szökellni érezte, hogy találkozhassék mindnyájokkal, elkezdve az öregasszonyon, ki épen egy széket törölt le a kényével, le a kis gyermekig, a ki karjait terjeszté feléje. Egy tekintet és mosoly az ártatlan családiaság bizalmas lábára helyezé idegenünket a legidősebb leányra.

— Ah, ez a tűz igazán jó dolog! — kiálta föl az idegen; — főleg ha ily kedves kör veszi azt körül. Egészen meg vagyok meredve; mert a völgynyilat épen olyan, mintha két őriási fuvó száda lenne: irtóztató vihart fújt arcomba, egész uton Bartlettől idáig. — Ön szerint Vermont felé igyekszik? — mondá a ház ura, lesegítvén könnyű batyuját a fiatal ember vállairól.

— Igen; Burlingtonba s még azon is jóval túl — felelé ő. — Az éjet Crawford Ethanban reméltem tölthetni; de gyalog utas az ilyen uton nehezen halad ám. No, de se baj; mert a mint e jó tüzet és az önök vidám arcát megláttam, úgy éreztem, mintha e tüzet egyenesen érettem rakták, s mintha mindnyájan az én érzéseimre vártak volna. Így hát leülök közéjük és otthonosan találok magamat.

A nyíltszívű idegen épen közelebb vonta székét a tűzhöz, midőn kívülről mintha sulyos léptek hangját hallották volna, a mint valaki a hegy meredek oldalán alárohán, mintegy hosszú és gyors léptekkel s akkorát ugorva, a mint a kunyhó mellett elhaladt, mintha tulsó meredeknek akart volna nekirontani. A család visszafójtá lélegzetét, mert már ismerték a hangot s vendégük, ösztönszerűleg szintén ugy cselekedett.

— A vén hegy ismét egy követ dobott felénk, nehogy megfélekedzünk róla, — mondá a gazda, midőn ijedtsége után rendes kedélynyugalomát visszanyerte. — Néha intget fejével és fenyeget, hogy lejön, meglátogat; de mi már régi szomszédok vagyunk s általában véve, meglehetősen megférünk egymással. Különben is, ha csakugyan komolyan le találna látogatni, van itt nekünk a közelben elég biztos menhelyünk.

Idegenünk ezalatt elkölthette medvehus pecsenyéjét s szerencsés modoránál és természeténél fogva bizalmas, barátságos lábra helyezkedett az egész családdal, annyira, hogy oly fesztelenül beszélgetének egymással, mintha csak ő is e hegyi fajhoz tartozott volna. Büszke, de azért gyöngéd, szelid kedélyű volt — dacos és tartózkodó a gazdagok és nagyok között, de mindig kész meghajtani fejét egy alacsony kunyhóajtó előtt s testvérként vagy épen fiuként telepedni le a szegény ember tűzhelye mellé. Itt e félreeső kis család szegényes háztartásában melegségre s egyszerű, mesterkéletlen érületre, Uj-Anglia átható, természetes értelmességére és oly őseredeti költészetre talált, melyeknek egyes elemeit e jó hegylakók öntudatlanul szedegették össze a hegyek csucsain és szakadékaiban vagy épen regényes és veszedelmes lakásuk küszöbénél. Ő sokat utazott és mindig egyedül; s jóformán egész élete magános bolyongás volt, mert kedélyének fellengző tartózkodásánál és zárkozottságánál fogva távol tartá magát még azoktól is, a kik

természet szerint társai lehetnek volna. Egyébaránt a kis családnál is, noha oly szívélyes és vendégszerető vala, szintén megvolt a tagjai közt fennálló szoros összetartás és a nagy világ többi részétől való elkülönzés öntudata, mely minden családi körben mindig föntart egy szent helyet, hova egyetlen idegennek sem szabad behatolnia. De ma este, mintha valami jóslatszerű rokonszenv ösztönözte volna az urias és finom nevelésű fiatal embert, hogy kiöntse szívét ez egyszerű hegyi lakó előtt s kényszerítette volna ezeket is, hogy kérdéseire hasonló nyíltszívű bizalmassággal feleljenek. Talán így volt elvégezve; hisz a közös végtet rokonsága nem szorosabb kötelék-e, mint a születésé?

A fiatal ember jellemének titka magasra törő és mindent átölő nagyravágyásában feküdt. Azt el tudta volna tenni, hogy jelentéketlen életet éljen, de azt nem, hogy sirjában elfeledjék. A heves vágy reményre változott át, és a régóta ápoigatott remény majdnem bizonyossággá lön az iránt, hogy bárminő ismeretlenül bolyong is ő most, dicsőség fogja besugározni egész ösvényét, habár — meglehet — nem is azáltal, míg ő rajta lépdel. De ha majd az utóvilág visszatérint ama sötét homályba, mely most a mi jelenünk, tisztán fogja követhetni szemével az ő lábnyomainak fényességét, ragyogva ott, a hol a kisebb-szerű dicsőségek mind elhomályosodtak és el fogja ismerni, hogy egy nagy szellem haladtott azon, bölcsőjétől kezdve sirjáig, a nélkül, hogy valaki fölismerte volna. Erről az ifju meg volt győződve magában.

— S mégis — kiálta föl, miközben arca lángolt és szemei ragyogtak az elragadtatás miatt — s mégis még eddig semmitse tettem! Ha holnap eltalálnék enyészni a földszinéről, még annyit sem tudna rólam senki, a mennyit önök tudnak: hogy estére kelvén az idő, egy névtelen ifju jött, a Saco völgyén fölfelé azután föltárta szívét önök előtt, nap fölkeltekor áthaladt a hegy-szoroson s többé senki sem látta soha. Egy lélek se kérdezné: ki volt ő? — hova, merre ment a vándor? — De én addig nem halhatok meg, míg küldetésemet be nem töltem. Akkor aztán hadd jöjön a halál! Fölállítottam emlékszbromat!

A természetes lelkesültség folytonos áramlata, mely szelid álmódások közlül hullámozott elő, lehetett ott a bűverő, mely képesse tette a családot a fiatal embere érzelmeinek megérthetésére, bármennyire idegenek és elütők voltak is ezek övéiktől. Azután a vig kedély gyorsan váltakozó érzékénységével pirult el ama hevességén, melybe önmaga csalogatta bele magát.

— Ön kinevet engem — mondá, megfogva az idősebb leány kezét s maga is nevetve. — Kegyed nagyravágyásomat ép oly megfoghatatlannak tartja, mintha magamat fázódni hagynám a Washington-hegy tetején, csak azért, hogy az emberek a körül-fekvő vidéken rám bámuljanak. Pedig valóban e hegy igen pompás talapzat lenne egy férfiemlék szobrahoz.

— Okosabb dolog itt ülni a tűz mellett — felelé a leány elpirulva — s kényelemben és megelégedve élni, ha senkisésem törődik is velünk.

— Én úgy hiszem — szólalt meg az atya, egy kis elnévelés után, — hogy van valami természetes abban, a mit e fiatal ember mondott; s ha az én elmém is ezt az irányt vette volna, bizonyára ma én is ugy éreznék, mint ő. Furcsa dolog az, feleség, hogy az ő beszéde folytán ismét olyan dolgok körül kezd kóvályogni az elmém, a melyek pedig bizonyos, hogy sohasem fognak megtörténni.

— Ki tudja? — jegyzé meg az asszony. — Maga bizonyosan azon töri a fejét, hogy mit fog csinálni majd, ha özevgy emberré lesz?

— Dehogy, dehogy! — kiálta ő, szemrehányó szelidséggel tüzven el magától e szomorú eszmét. — Mikor a te halálodra gondolkodom, Eszter, akkor a magamé is eszembe jut. Hanem biz én azon gondolkodtam, hogy milyen jó lenne, ha Bartlettben, Bethlehemben vagy Littletonban, vagy bármelyik városban itt a Fehér-hegyek körül egy jó kis haszonbérletet szerezhetnék; de persze nem olyan helyt, a hol mindegyre a fejünk fölé szakadhat a hegy. Aztán jó lábon állnék szomszédaimmal, végre Nemzetes ur lenne a nevem, s egy vagy két őrösszakra a kerületi gyűlésbe is elküldenének; hisz, egyszerű becsületes ember, ha józan esze van, csak annyi hasznót tehet ott, mint akármilyen tanult prókátor, s ha majd mindketten megöregednek, hogy ne kellene hosszas időre szakadunk el egymástól, boldogan halnék meg ágyamban, melyet ti sirva állánatok körül. Egy egyszerű sűrű épen olyan jó lenne nekem, mint akármilyen cifra márványlap — nevem és korom rá lenne vésvé, no meg aztán egy magasztaló vers is, egy szóval valami olyas, a miből az emberek megtudhassák, hogy ugy étem mint becsületes ember, s ugy haltam meg mint jó keresztényen.

— No lám! — kiálta föl az idegen; — természetünkben fekszik, hogy emléket ohajtunk magunknak, akár egyszerű kölapból, vagy cifra márványból, granit-oszlopból, akár hogy dicső emlékeztünk az összes emberiség szívében maradjon fenn.

(Vége követk.)

A bucsújárások és magyar népiük.

II.

Talán az egész világ összes nemzetei között nincs oly háladatos bucsújáró, mint a magyar katolikus nép, mely jó szokás a hazánkban lakó idegen nyelvű testvérekre is, minő a sváb, bolgár, székely és különösen a tót, annyira elragadt, hogy ezeket a szoroson vett magyar néppel együtt kell említenünk.

Tán még az egyedüli török az, ki halála előtt Mekkát okvetlen fölkeresi, s a rajongást tekintve valamivel előtte áll bucsújárás kedve a magyarénál, de sokat ennek nem igen enged például csak a szegedi ember se, ki lehetetlennek hiszi, hogy meghaljon, mielőtt — Radnán legalább egy bucsújárásban meg nem látogatta.

És ő bucsújárásai kedv apáról fura, anyáról leányra marad tizediziglen, és nincs hatalom, mely attól eltéríthetné.

Az igazhivő mohamedánust a halál utáni paradicsom gyönyöreinek biztosítása vonja Mekkához; azt hiszük, nem tévedünk, ha nálunk a népnél valóságos természetű vált bucsújárás s annak kifáradhatlan szívós ápolását főképe a nálunk oly igen elterjedt „szűz Mária“-kultuszunk tulajdonítjuk.

Mária, isten anyjának tisztelete, egyidejű a magyarok megkeresztelkedésével s első királyunk szent István, szűz Máriát választván „Magyarország Pátrónájává“, idők lefolyásával oly kizárólagos joggal vindikáltak magunknak az isten előtt különös kegyben s legnagyobb tekintetben álló, s így leghathatósabb szószólással bíró pártfogónak, hogy török, tatár s a „magyar nép“ egyéb ellenségei ellen, zászlóinkon a szűz Mária képét vittük; pénzünkben szűz Mária képét vertük, szent énekeinkben minden alkalommal s különösen a hazáért való könyörgéseinkbe legnagyobb előszeretettel a Mária nevet foglaltuk be, melyekben neveztük őt „országunk szószólójá“-nak, „országunk pátrónájá“-nak, „népiük oltalmá“-nak. A magyar katolikus nép, a boldogságos szűz

Máriához“ folyamodik minden bajában, bánatában s ez általános kultusz megaranyozza a költészet, mely kiváló előszeretettel karolta föl e háladatos tárgyát — évszázadok óta.

Ezek után világos lesz előttünk, miért hogy a magyarországi bucsújáró helyek kivétel nélkül a „Mária“ névvel vannak összekötöttekben, melyek a nép önkéntes elnevezése után topografiai nevekül is elfogadtattak, mint például, hogy többet ne említsünk: Mária-Gyűd, Mária-Czell, Mária-Radna, Mária-Völgy stb. stb., s egyuttal e körülmény élénk fölvilágosításul szolgál azon körülményre nézve is, hogy a magyar nép védszónyának nevével s hagyományos segédelmével összekötött bucsújáró helyek látogatása napjainkig egyenlő terjedelemben föntartja magát, bár a mai bucsújárások legyére nézve annyira különböznek a régebbiektől, mint — hogy több sántítól hasonlatot ne kelljen használnom, — a régi apostolok egyházi és világi állása — a mai apostolokéétól. Annyi áll, hogy ma még az „apostolok“ lovának is más értelme van, mint volt hajdanában ...

Mielőtt elfogulatlan és hű leírását adnók egy „mai“ bucsúnak, bővebb megértésül tudnunk kell, hogy milyen tiszta a szándék, mely a mai bucsújárókat vezeti, és mily salaktalan a hit, melyet a mai bucsújárók a „csodatévő“ helyre visznek.

A világ ezen az oldalon igen nagyot fordult; a vallási dolgok és intézmények elvesztették hajdani őszinte, gyermeteg hiten alapuló jellegüket s azzal együtt szent ártatlanságukat. Mai nap az emberiség nagy része nem a hit világánál, hanem a vakhit, a babona-lidérczek bolygótüzénél keresi isten országát; hogy hová jut, azt a természettan világ elősogan megmondja.

Jézus kenyérről dobja vissza, a ki őt követel dobjá meg; és a keresztán arra kéri istent, bocsásson meg a tévedőknek, mert nem tudják mit cselekezzenek. A mai apostolok nem követik annyira az üdvözítőt; mai nap a tévedőt megátalkozták: „anathema esto!“ — hihetőleg azért, mert a mai tévedők nagyon is tudják, hogy mit cselekezzenek. Nem koll hát csodálnunk, hogy a közpén az isten kegyelmét már többé nem egyedül saját jóvátára könyörög, hanem, a hal s fejtől büszködven, vezetőül nyomán felebarátja iránti boszújának eszközüül sem irtózik azt fölhasználni.

A ki népiüket megfigyeli pongyolában, a mily költői egy nép másképen, ép oly tragár nyelvű s szitkozódó is tud lenni. Verjen meg az isten! — vakitsen meg az isten! ezek még csak olyan kisebb rendű dolgok, melyek elvégzésére a jó istent — napjában bizon nem egy ember és nem egyszer föl szokta szólítani.

Vagy bűn az átkozódás, vagy nem; ha bűn: ugy nem szabad az egyháznak rossz példával előljárni azzal, hogy egy vagy más tévedőre azt mondja: „anathema sit.“

Csak most veszem észre, hogy nem theologiai vita-iratot szándéksom írni; azért az önkéntelen nagy kerülő után visszatérek a mai bucsújárások czéljaira.

Bizon nem kis dolgot volna mind egyenként elszámolni azokat; miután az embere ügyek-bajok sem igen látogatják a szegény embert valami nagy sorrendben, hanem dőlnek be ötével-hatával ajtóstól ama közmondás szerint: „a baj nem jár egyedül.“

A természetű hibákon kívül, melyek százfélé gonosz változatokban nyilatkoznak az emberiség bajára, mennyi minden kellemetlen dolog érheti az embert, embertársának felebarátai szeretetéből kifolyólag.

Valaki megvakul, mert a falubeli javas asszony (universalis doktor) szemviz helyett tán nyulhájjal kente meg a szemét; azon majd segít a radnai Mária.

Ez sánta már vagy tiz éve, „próbált már mindenfélét“, semmi nem használt; utolsó kúrának megpróbálja a bucsút. Elviszik isten tudja honnan — meddig bucsúra, ott leteszik a falu végén a győpre; körül térdel vagy egy sereg öreg asszony, s égő gyertyával, a falu végről a csodatévő képig térdenállva becsoszog az egész karaván s bizonyosan meggyógyul a baj, ha csak már nem — késő. Amaz béna, süket, néma, nehézséges, ürdög-től megszállott, pokolvaros, nyomorék; ezeken a bajokon csak a bucsú segít; ezenként keresik föl az e bajokban szenvedők a bucsújáró helyeket, s ezenként mennek vissza azon szomorú meggyőződéssel, hogy a „biztos kúra“ későn alkalmaztatott. Hanem azért más évben ismét ugyanannyi „próbál szerencsét.“

Természetes, hogy a siker nagyon függ attól is: ki hogy imádkozott? s mennyi jót mivelt az uton, s istennek kedves „misécskét“ szolgáltatott-e vagy nem?!

Ha idők multával kissé fogyna az érdekelt-ség: közben-közben történik aztán itt is, ott is egy-egy „csoda”, melyek a keresletet ismét a rendes árfolyamra emelik.

Még az aztán hagyján, ha istentől keményen látogatott ember, betegsége alatti fogadalomból „ex voto” vagy nyomora enyhítése végett folya-modik e kényelmes kurázó, de midőn a károsult gazda azért látogatja a bucsút, azért gyónik, áldo-zik és szolgáltat misét, hogy ellopott lova, ökre, számarja megkerüljön, már az az isteni gondvise-lésnek igazi kigunyolása és kísértése.

Még ez azonban nem kimerítő képe a mai bucsújárások czéljának.

Komoly dolog, megtörtént tény, hogy a bucsú megtámadói ellen, a hegymögök egyik eleginkább „osattanóul” hasz-náltatni szokott érve az, hogy mint az urak a fürdőt, a szegény nép, mely egész éven át izzad, épen úgy megérdemli e „csekély szórakozást.”

Más szóval a mai bucsújárás jelentőségét legfrappansabban jel-lemzi D. P. szegedi bucsújáró fe-lelete; a kit egy kisasszony napi bucsúról hazatérte után megkérdez-tek, hogy tetszik neki Radna? — Üsse kő — ugymond — Radnátok, még csak egy jó pohár bort se ihat-tam benne!

(Vége követik.)
V—a J—s.

Képek a berlini diadalün-nepről.

Azt beszélik, hogy a berlini nők forradalomra, vagy legalább is gyö-keres reformokra készülnek a diva-tot illetőleg. A csinosan és művészi eleganciával kidolgozott párisi öl-

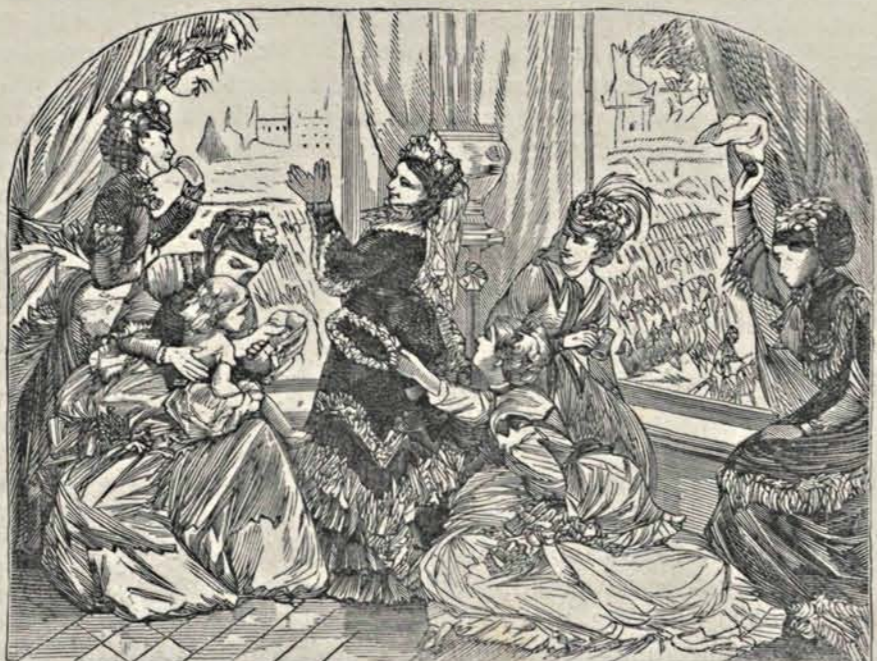
gott ő császári Felsége a fülébe, sőt vannak, a kik azt merik állítani, hogy meg is csókolta volna! Első képünk épen abban a perczben tünteti föl a bájos deputációt, a mint az a császárral közvet-lenül a kapu alatt összetalálkozott, kinek aztán egy arany babérszörnyvel kedveskedtek s a ve-zérlő kisasszony rövid beszédben igyekezett meg-győzni és biztosítani a diadalmas uralkodót őszinte szeretetéről és lojalitásukról s egyszer-smind szerencsételtét őt és derék hadseregét a kivi-vott eredményekért.

Másik rajzunk szintén egy nőcsoportot tüntet föl, a mint a bevonulást a koronaherceg palotájának erkélyéről szemlélik, hova őket a herczegnő hívta meg. Mily sajtáságos benyomást

Vilmosnak, a jelenlegi császár atyjának, lovag-szobra. E szobor nélkül minden méltóságot és eleganciát, s noha kétségtelenül szép művészeti mű, az általános várakozásnak még sem volt képes megfelelni. Az öreg király egyszerű tábornoki egyenruhába van öltözve, felgyürt, tollas kalap-pal, épen úgy, mint a hogy a Wellington szobra látható a Hyde Park szegletén Londonban. Mi-ként a nagy herczeg, épen úgy a porosz király is lóháton ül, de a szobrász némi életet öntött el művén azáltal, hogy a lovat ágaskodó helyzetbe állítván, a király ruháját a szellő által hátrafelé tolvá látszik, és így az egyenruha egy része is láthatóvá lett. A szobor 19 láb magas, és Wolf Albert, Németország egyik legügyesebb szobrásza faragta. Épen a régi „Schloss”-szal áll szemben s a ki-rály jobb kezét kinyújtva tartja, mintha áldást hintene szét. Az alap-zat, mely most még csupa homokkő, még nincs bevezetve, s úgy hiszik, hogy a földomborművek, melyek ol-dalait fogják díszíteni, két év előtt alig ha elkészülhetnek.

Bismarck herczeg arc képe épen akkor tünteti föl őt, mikor az imént leirt leleplezési ünnepélyről magá-nosan haza lovagolt. A roppant nagy néptömeg miatt, mely körülvette, csakis lépésben hatolhatott előre. A nép nagy lelkesedéssel fogadta, szün-telenül nevé kiabálva s mindenki törve-rontva magát, csak hogy őt felismerhesse. A számtalan üdvöz-letet merev katonás modorban viszo-nozta, a nélkül, hogy fejét csak meg is mozdította volna, míg a sötét ár-nyék, melyet sisakja vetett arczára, a szokatlannál szigorubb kifejezést kölcsönzött a híres birodalmi kan-czellárnak.

„Vissza haza Berlinbe!” Mily édes hangzása lehet e jelszónak azon

A bevonulás a koronaherceg palotájából tekintve.

A győzelmi koszoru.

III. Frigyes Vilmos király szobra.
Képek a berlini diadalünnepről.

Bismarck herczeg.

tözetet el fogják dobni maguktól s visszatérnek egykori falusias kintésűi kék vagy fehér öltönyeik-hez. A chignonokat s egyéb „hajbéli hamislelkűsé-geket” ünnepélyesen száműzik és hajzatukat ismét hátul alá fityegő fonadékokban fogják hordani. S valóban máris a Göthe Faustja által oly nagy hirre vergődött „Margit” változatlan öltözködési módja kezd a porosz fővárosban divatba jönni. Ez utóbbi körülmény hibetlően ama hét országra szóló tény-ben leli magyarázatot, hogy az a 60 fiatal nőből álló küldöttség, mely Vilmos császárt a berlini dia-dalünnepély alkalmából a brandenburgi kapu előtt üdvözölte, így volt öltözve és a császárnak igen-igen megtetszett e nemzeti viselet, elannyira, hogy mi-ként a berlini pletyka beszéli, a szép hölgy koszoru szónoknőjének, Bläser kisasszonynak valamit su-

tosz aztán, mikor a diadalmas harcsoakat üdvözölő nőcsoportban ott talált egyet az ember, a ki könyes szemekkel ves részt az általános örömben; mert hisz az a gyermek, a ki ölben ül s melán néz maga elé, árva szegény... Az ő atyjának vére is gyarapítá annak az áldozatnak az árát, a mibe az odakünn tomboló örömműnep került. — A palota épen átellenben fekszik Berlin szép fe-gyvertárával s a képünkön látható ablakok igen szép kilátásra nyilnak a gyönyörű „Hársfa-sétányon” (Unter den Linden) végig, mely számtalan zász-lóival és lobogóival együtt, Nagy Frigyes lovag-szobrától kezdve a „Lust-Garten”-ig, látható vala, hol a Muzeuummal szemben a régi császári palota emelkedik.

Itt, e helyen, van föllálltva III. Frigyes

katonák előtt, kik most diadalmasan vonulnak be abba a városba, melyet annyi bánat és aggodalom közepette hagytak el egy évvel ezelőtt!

Utolsó rajzunk (a 360-dik lapon) egy vas-uti vonat harmadosztályu kocsijának belsejét tárja föl, melyben oly közvitéztek ülnek, a kik az ünne-pélyesen bevonulandó csapatokhoz vannak kisse-melve. Egyszerű, erőteljes legények, napbarni-totta, viharverte arcokkal. A vésses harez fáradal-mait rég kipihenték már s örülve, hogy meg-menekülhettek a borzasztó embermészárlásból, visszanyerték egész vidámságukat. Vigadnak, ne-vetgélnek, anekdotizálnak, s természetesen — baka módra — fillentenek is akkorákat, melyek maguk sem hinnék el másnak. Eközben mindgyere-rágujtanak valamelyik kedveltebb nemzeti nótá-

jokra és — ki-kitörvén belőlök az uralkodóirt rajongó ismeretes német lojalitása — folytonosan „Hoch”-okat rikantgatnak, für Gott, Kaiser und Vaterland! — Jaj annak a fámódor czivil ember-nek, a ki egy ilyen kocsi-ba talált vetődni! Ugyan-csak jó fülei legyenek, ha ezt a lelkesült ordítást ki akarja állani.

S. L.

A kis honvédek.

Ki ne emlékezne vissza azokra a boldog, végtelen boldog napokra, mikor papírsüveget nyo-mott a fejébe, gyaluforgács-bokrétát tűzött mel-léje forgónak, fakardot szorított kezébe s vessző-paripán nyargalászva azt hitte magáról, hogy Nagy Sándor, Attila, Napoleon hozzá képest csak holmi — Benedek!

Hej, boldog idők voltak azok! a tette ébredő, első gyermekkor pezsgő hajnala, a mire Eötvös azt mondja, hogy akkor még „az ember félig angyal, félig majom.”

Alig van valaki a most kényelmes karszékben nyújtózkodó tisztelt polgártársak között, a ki éle-tében legalább egyszer ne lett volna, ha nem is

ségek ápolására fordítván gondot. Pedig régi igazság az, hogy „mens sana in corpore sano,” csak ép, egészséges testben lakhatik ép, egészsé-ges lélek.

Hál'istennek, — eljutottunk oda, hogy e rend-szer helytelenségét, ha nem töröltük is el egészen, legalább beláttuk.

Itt-ott oly jelenségekre kezdünk akadni, melyek mutatják, hogy a gyermekek testi képzé-sével is kezdünk foglalkozni. Több iskolában testgyakorló szereket hoznak be, rendszeresítik a gimnasztikát s öszhangzatos arányba hozzák a szellemi és a testi erő fejlesztését. Még csekély mértékben ugyan, de legalább teszik.

A mi a jelen cikknek tárgya, az oly intézet, mely szerencsésen tudja párosítani a gyermek haj-lamaival azt a feladatot, a melyet egykor a gyer-mekek elnére kell: „katonaintézet gyermekek számára.”

Heimerle Ferencz intézete feladatává tüzte ki ugy képezni a gyermekeket, hogy természetij haj-lamaiknak megfelelőleg, idővel szakképzett, tudomán-yos, erős, bátor katoná legyen belőlök, a nél-kül, hogy megszünjenek polgárok lenni.

Tudjuk azt, hogy sem az az idő, melyet az

hadgyakorlat, valamint könnyebb tárgyak a tér-rajz és térfölvételből.

Gyakorlatok szigorú fölügyázat alatt heten-ként háromszor tartatnak és pedig azon órákban, melyekben a résztvevők a rendes tanoda látogatá-sát ne legyenek kénytelenek elmulasztani.

A fölvetelre szükséges, hogy az illető a 11-ik évet betöltötte. Belépésnél minden tag igazolási jegyet kap. A tagok saját költségükön egyenru-házzák magukat. A fegyvertől az intézet gon-doskodik. A fegyvert, főszerelés, tan- és egyéb eszközök szerzésére, s a tanítók fizetésére a belé-pésnél 5 firt beiratási díj s minden hó elsején 4 firt tandíj fizetendő. Kilépők számára, a kik az ifjusági véderő soraiban legalább két évet töltöttek, kíván-ságukra a parancsnokság katonai képzettségük és általában viseletük fölő bizonyítványt állít ki, mely okmány azoknak, kik a katonasághoz sorol-tatnak be, különös ajánlatul szolgálhat.

A tervezet szerint a magyar ifjusági véderő idővel az egész országban elterjedvén, egy vagy több századból álló legiókra fog oszlani, melyek a pesti parancsnokság vezetése alatt állanak, s a ki-képzés, fegyverzés, főszerelés és szabályzatra nézve attól kapnak utasításokat.

„Magyar ifjusági véderő.” — (Heimerle Ferencz katonai-iskolájából.)

épen generális, de legalább kapitány. Hej, ha a gyermekkorunk ezt a szilaj harci kedvét oksze-rién használják fel a szülő, a rendszeresen test-gyakorlatra, fegyelmre, rendre szoktatják a pa-pírszörös vitézeket, s helyesen szabályozzák az apró emberkék szenvedélyeit abban az irányban, melyet maga az anyatermészet mutatott ki ujjaival: hej, de más is lenne formája a mai nemzedéknek! Nem látnánk akkor husz éves rövidlátókat, kik czvikkert kénytelenek bidgyeszenni orrukra, hogy orruknál tovább léssanak, meredt nyaku ifjonco-zok, kiknek minden megmozdított tagjuk fáj, ka-napén heverésző podagrásokat, kinek a férfikor teljes erejében kellene virítaniok. Lángszemű, ruganyos tagu, életpiros, izmos, erős lenne a fiatal-ság, mely minden csekélységnek tudna örülni, még a fületlen gombnak is.

Nem; elibe álltak a természetnek s utját akar-ták szegni. A gyermek nem tehet arról, hogy a természet szava futkosni, birkózni, erejét fejteni készíti őt, — a természet az oka ennek — de ezért mindig a gyermeket verik meg.

Bizony a léleknek e vidámsága többnyire a test épéségtől függ, s erre nem gondoltak eléggé mindlunk. Nem követték a természet szavát s egyoldaluvá tették a nevelést, csak a lelki tehet-

egy éves önkénytesek — az ország legértelmesebb ifjai, — sem az, melyet a honvédek foglyer alatt tölteni kötelesek, nem elegendő a katonai szakis-meretek megszerzésére azon erő kifejtésére, melyre szükségünk lehet.

Heimerle Ferencz hadmérnök-tisztet tehát, a ki régebben mint több hadapród- és katonatiszti iskola tanára, két év óta pedig mint a honvéd tiszték s egy éves önkénytesek kiképzésére Pesten nyitott katonai tanfolyam igazgatója sikeresen mű-ködött, — a honvédelmi miniszteriumtól „magyar ifjusági véderő” szervezésére kért és nyert enge-délyt, s a Svájcban, Württembergben s más he-lyeken fönnálló hasonló intézmények mintájára rendezett ifjusági katonai tanfolyamot Pesten meg is nyitotta.

Az intézet szabályaiból közöljük a következő részleteket:

„Az ifjusági véderőbe való fölvetelre nélkü-lözhetlen föltét az erkölcsi jó viselet; valamely rangfokozatban előléptetés is csak akkor történik, ha az illető azon tanoda tanáraitól, melyet látogat, előleges megkeresés után magáról kellő véleményt nyer tanulmányában jó előmenetele és erkölcsi jó magaviseletéről.

Tantárgyak: tornaszat, vivás, czéllövés és

Minden század egy-egy hadászati egységet képez és a következő létszámmal szerveztetik: 1 százados mint parancsnok, 1 főhadnagy, 2 hadnagy, 1 őrmester, 4 szakaszvezető, 12 tizedes, 16 őrvet-zető, 2 dobos, 1 trombitás és 64 védifju, tehát egészen 104 fő. A mint a védifjak e számot 50-nel túlhaladták, egy új, azaz: második század képez-tetik.

A fegyverzet könnyebb szerű Werndl-féle hátultöltő puská, hozzávaló kardszörnynyal s tölténytáska.

A főszerelés a honvédekéhez hasonló. Az egyenruházat: Sötétkék zubbony, vörös hajtókával, fekete szíj, szürke nadrág, vörös tá-bori sipka bőrernyővel s a magyar ifjusági véderő rózsájával, azonkívül sötétszürke köpeny csuk-lyával.

A tiszték rangjuk jelvényeit gallérukon vi-selik. Könnyebb szerű honvéd tisztai kard ezüst köteléssel és nemzeti színbojtjal képezi fegyver-zetüket. — A jó lövők kitüntetés gyanánt lövész-zsinórt nyernek.

Itt látjuk már Pesten az utcán az apró kis honvédek, csinos egyenruhájukban, lelkes sze-mekkel, piros arccal fel s alá járkalni. Többször tartottak nyilvános gyakorlatokat is s mindany-

egyfelől a vierwaldstätti tó, mely gyönyörű fekvésénél fogva Svájc legszebb tava, s környéke az idegenek számára a legkellemesebb tartózkodási hely; másfelől a zugi tó terül el. Háttérét egyfelől a Szt.-Gothard hegye és a berni Alpok, tovább a glerni Alpok képezik, észak felől a kilátást Svájc lankásabb vidékei határolják. A hegy tetején való huzamos időzést kényelmes vendéglők, hideg fürdők és rendesen nagy társaság teszi kellemessé, úgy hogy eddigleg évenként 40,000 látogatója volt. E látogatók nagyobb része a fáradságos gyalogszára vállalkozott, más része ló vagy öszvér hátán, vagy épen zsellyezéken vitette föl magát. Azonban — a kényelmet még a hegymászásban is szerető közönség részéről már régóta nyilvánulnak ohajok jobb utak iránt, mely ohajoknak végre — a vezetők, lovas és öszvéres gazdák és máshabodók nagy veszedelmére — egy 1869-ben keletkezett vasúti terv által, nem várt módon lett elég vége.*

A merész vállalat kezdeményezője, mint említők, Riggenbach a „svájci központi vasút“ gyárának igazgatója. Ő rendszerét egy harmadik fogaskerék és sín behozatalára alapította, melyek által sikerült neki a vasutak lejtési és emelkedési képességét 40 egész 45%-ig is fölöslegzani. Rendszerével már 1863-ban kész volt, melyet ugyanakkor Franciaországban is mutatott, azonban dacára, hogy rendszerét már ekkor elismeréssel fogadták, nem tudott az iránt akkora bizalmat kelteni, hogy egy nagyban teendő kísérlet által annak alkalmazhatósága is kitűnjék. — Később 1868-ban Amerikában Boston mellett a Mont-Washington-ra egy hasonló rendszerű vasút épült 33%-os emelkedéssel, e körülmény a már csaknem feledésbe ment Riggenbach-féle rendszer újabb előtérbe léptette, minek következtében három mérnök, u. m.: Riggenbach, Näff és Zsöcke összeálltak a Rigi-hegyi vasutnak a Riggenbach-féle rendszer szerinti létesítésére.

A részvényszerűsálat képzése semmi nehézségre nem talált, úgy hogy a kívánt 1,250,000 frank azonnal alá jegyezett. 1869-ben a luzerni kormány az építési engedélyt megadta, s így a földmunkálatok még ugyanazon év novemberében megkezdődtek; a munka oly gyorsan haladt, hogy a vasút már 1870 őszén teljesen kész lett volna, ha a francia-német háború következtében a fölépítéshez szükséges sinek Franciaországból szállítása lehetetlenné nem válik. A földmunkálatok ezalatt annyira haladtak, hogy a kedvezőbb idők beálltával a még sinezetlen rész hamar elkészül, úgy hogy jelen év május havában Rigi-Kaltbadig — mely már a tetőtől nem messze van — át is adatott a forgalomnak.

A vasút a hegy déli oldalára van építve, kiindulási pontja: Witznau falu közvetlenül a vierwaldstätti tó partján, Kaltbadig luzerni, honnan a hegy csúcsáig swyzi területen halad. — A vasút egész hossza 5340 meter, a magassági különbség kezdő és végpontja között 1200 meter; emelkedése kezdetben 67⁰⁰%, feljebb 13⁰⁰%, és 25⁰⁰% között váltakozik; egy alagút és hegyszakadás fölé épített nagyobb vashidon s több gallerián vezet fel — perczről percze szebb és szebb kilátást nyújtva a rajta utazónak.

Kovácsy János.

Egyveleg.

** (Egy német miniszter bordalai.) Müller német közoktatási miniszter szigorú erkölcsösége jelenleg annyira meggy, hogy még a mythologiai alakokat sem szenvedheti, pedig ifjabb napjainban nagy tisztelője volt ő exzellenciájú Bachusnak ép úgy, mint Vénusnak. Bordalai különösen elterjedtek a nép között s nagy boszuságára még most is énekelik a berliniek többek közt következő versét is:

Midőn a korcsmából hazafelé megyek,
Lámpák, házak, utcák, körültem keringnek.
A halvány hold pedig szokatosan sandalít,
Sokat ivott szegény, világsan látszik.
S ily rozsz társaságból minden józan ember
Legbiztos menhelyet csak a korcsmában lel.

Majd jövedő nagyságát előre látván, így énekel Müller ur:

Hogya miniszterre tesznek,
Kancsóval kezében,
Jó kedvem akkor sem szün meg,
Kancsóval kezében.

Hogy kormányzó! hogy beszéltek!
Hogy bolondítom a népet!
Egész ország részeg lesz,
Telt kancsóval a kezében.

** (A francia korona-gyémántok.) A „Siécle“ támogatja azon indítványt, hogy a korona-gyémántok (értékük 20 millió) az állam javára adassanak el, s ez alkalomból a következő érdekes dolgokat közli e kincsekről: Az 1832-diki utolsó leltározásnál azon felfedőzést tették, hogy a kincstárnokok nem voltak mindig becsületes emberek, s hogy több zafir hamiskó által váltattott fel. A korona legszebb gyémántja a „Régent“, melyet Orleans herceg XV. Lajos kiskorúsága alatt 2 1/2 millióért vett meg bizonyos Pittől; e gyémántot most 12 millióra becsülik. A francia korona előtt egy másik, csaknem oly értékes gyémánttal

A berlini ünnepélyre utazó katonák.

birt, mely történelmileg s különösen azért is nevezetes, mert az első gyémánt, a melyet kikészítettek; ez a Sancy. Mintegy 500 év előtt hozták Indiából, s bator Károly volt, ki azt a Nancy melletti csatában viselte. A burgundi herceg holttestéről egy svájci harcos zsákmányolá el azt. Azután portugáli Antal birtokába jutott (1580.), ki midőn országából futni volt kénytelen, 100,000 livreért a francia kincstárnoknak, Harlay de Sancynek eladta. Ez utóbbi örökösei a „Sancy“-t ismét forgalomba hozták; 1688-ban II. Jakabé volt, ki azt XIV. Lajosnak eladta; XV. Lajos megkoronázásakor már viselte. — 1792-ben más drágaságokkal együtt elraboltattott. A többi ékszereket, valamint a „Régent“-et is később a Tuileriák kertjének egyik árkában megtalálták, de a Sancy egész 1835-ig nem került elő, mikor is egy orosz udvarnok azt a Bourbon-ház idős ágának egyik ügynökétől 800,000 frankon megvette. A gyémántokat több ízben elzalogosították, — így Bonaparte a „Régent“-re vette föl azon összeget, melyre a hirhedt államcsíny keresztülvitelére szükség volt.

** (Egy üres sir.) A trautenau csatamezőn, hol 1866. jun. 27. és 28-án az új véres harc dühöngött, egy erdős helyen nyílt, üres sir látható, melyről sohasem hiányzanak virágok. E sirnak érdekes története van. A nagy csata után másod, harmadnapra kezdtek csak a halottakat eltemetni. Az egészségi személynél egy szegény asszony is csatlakozott, ki a halottakért imádkozott s a

holttestek közt netán még élőket keresett, nehogy ezek az élve eltemetve bizonyos sorsára jussanak. A legénység egy halottra akadt, ki felső ruhájától ugyan meg volt tartva, de fehérneműjéről látva mégis tisztnek tartott. A hullának, melynek tagjai sajtószerű mozgékonyak voltak, külön sirt ástak. Egy puskagolyó keresztül járta a szerencsétlennek mellét és hátán jött ki. Az orvosok halottnak nyilvánították, de az orvosokat kísérő szegény asszony addig rimánkodott, míg a látólagos hullán életmentési kísérleteket tettek. A kísérletek siker követte, s a halottnak vélt tiszt kórházba szállított. Gondos ápolás megmenté Kossin főhadnagy, a súlyosan sebesült tiszt életét. Kossin főhadnagy felgyógyulása után tudakozódott életmentője után és élethossziglan havi 5 frt. segélyt biztosított neki. Midőn pedig kapitányává lett, 10 frta emelte a havipénzt. A sirt pedig, melybe temetni akarták, gyepvel kirakatta s virágokat ültetett rá. — Kossin ur azóta elvett egy porosz nőt.

** (Egy híres zenészerző a női hangról.) Halley a női hangról következőleg nyilatkozott: „Minden korban azt vetették szemükre a nőknek, hogy sokat beszélnek. Ez állításban, mely oly régi, mint maga az emberiség, kell hogy legyen némi igazság. A beszédben lévő könnyűség, természetes eredménye hangszerveinknek; mozgásra alkalmas rugalmas torokuk a gondolatoknak még inkább engedelmessé válik, mint a tenoristák; a szavak a nőknél sebesebben, kellemesebben hangzanak. A nők sokat beszélnek, mert sopran, alt s mezosopran hangok felett (ritkán a férfi hangok felett is) rendelkeznek, s egyzavát mert nők. Ki haragudhatnék ezért? Beszédük nem-e a föld legkésebb harmoniája? Az isten nekik kellemes hangot adott, megparancsolva azt, hogy beszédükkel benűnket szenvedéseinkben vigasztaljanak, munkánkban buzdítsanak, szabad óráinkban pedig vidítsanak.“

© (Irászarvas Angliában.) Drontheimban, Norvégiában e magasán északon fekvő városból közelebről egész falka irászarvast szállítottak Anglia északi részébe, hol a sziklás hegyvidékeken szabadon bocsátották őket. Ha e honosítás kísérlete, mely Lord Sidney költségén történt, sikerülni fog, még néhány hajószállítmányaival szándékoznak irászarvasokat hozatni, hogy e hasznos állatok ezentúl északi Angliában is elterjedhessenek.

© (Különös vallásfelekezések.) A templetoni unitáriusok Massachusetts-ben korántsem gondolkoznak oly szigorúan, miként a westboro-i metodisták; ők ellenkezőleg abban a véleményben vannak, hogy „a thearivás és a jó vacsora szintén a vallásos szertartásokhoz tartozik.“ Ez okból új templomaikban egy-egy konyhát is állítanak föl, — sőt nemcsak ezt, hanem a templomok mellé egy kápolnát is építenek, mely könyvtárt, olvasótermet s a „ladyk“ számára külön társalgótermet is tartalmaz. Így egyesítik a hasznost és kellemet a kegyességgel s mindezt igen czélszerűen találgják.

** (Szinházi statisztika.) Európában van összesen 1500 színház. Franciaországra esik ebből 340, Olaszországra 300, Spanyolországra 170, Nagy-Britanniára 160, Ausztriára 160. E szerint 75,000 olaszra, 110,000 francziára, 184,000 angolra, 118,000 osztrákra, 1,500,000 oroszra és 2 millió törökre jut egy-egy színház. Tíz év alatt 50 színház égett le; legutóbb Boroszóban, Brünneben, Dresdában és Kölnben fordultak elő tűzesetek. 1867-ben 10 színház lett a lángok martaléka. Egy század óta 130 színház égett le Európában s e számból 20 Páris- és Londonban; e leégett színházak 200 millió frank értékét képviseltek.

** (Szak-munkák.) Heckenast legújabb kiadványai közt egy pár szaktudományi munkát is találunk. Ezek:

Melléklet a Vasárnapi Újság 28-ik számához 1871. jul. 9.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

— (Gyermek-könyvek.) A gyermekirodalom öröndetes gyarapodást vett nálunk is, mint minden mivel nép irodalmában szokott, s ha tartalmilag még távol áll is irodalmunk ez ága a tökélytől, mert Göthe szép a helyes szava szerint „a gyermek számára csak a legjobb jó“ — de akad azért olyan is, a mi nemcsak a számot szaporítja, hanem meg is felel céljának. Heckenast újabb kiadványai közt irodalmunk ez ágából a következőket találjuk:

„Gyermekdalok“, Fröbel fejlesztő rendszeréhez, kisdudóvok, gyermekkerlek, a népiskolák alsóbb osztályai s családok használatára. Zenéjét szerző Kohányi Sámuel, a pesti izr. nyilv. óvoda vezérlejtője és zenetanár az övéképeztében. Első füzet, ára 20 kr. E füzet negyven fonal 72 kis dalt tartalmaz, szöveggel és dallammal.

„Olvasó-könyv gyermekek és leányneveldek számára“, írta V. Horváth Zsigmond, sz. Csapliczy Lilla. Családi beszélgetések alakjában s kedveltetted modorban hasznos ismeretek a föld- és természetrajzból, történelemből stb. Névendék leánykának igen ajánlható olvasmány. Ára 80 kr.

„Magyar nyelvtan“, könnyű modorban, Szvorényi József munkája után iskolai használatra, valamint magán-tanulásra, írta Kalocsa Róza a pesti ref. felső-leányiskola igazgatója. A tananyag Szvorényié, s így alaposan és jól szerkesztve; a tanmodor Kalocsa Rózé s arról is csak ajánlólóg szólhatunk. — Ára a használható tankönyvnek 80 kr.

„Kis nemzeti tan“, Dalok, szavalmányok, hazafias költemények gyűjteménye; függelékül kis köszöntővel. Mindkét nembebi gyermekek számára összeállította Zólyomi. A gyűjtemény elég jól van összeválogatva, bár nem elég egyöntetűen, a mennyiben egy része egészen kis gyermekeknek való, egy része pedig egészen nagy, vagy serdülő gyermekeknek; ez még nem baj, mert egy családban van 6 éves gyermek is, meg 12—14 éves is. De az már hiba, hogy Zólyomi ur Tompától, Aranytól, Vahot Sándortól, Tóth Kálmántól, meg egy csomó gyerekkönyvből mindenfélét összeszed, és sem az egyes darabok alatt, sem a tartalomjegyzékben a szerzőt meg nem nevezi, még csak egy előbeszédben sem említi meg a rólók. A czimlapon levő „összeállítás“ igen ruganyos szó, melylyel e köteleesség mulasztás igen gyarlón van feledve. „Sic vos non vobis“... A csinos czimrajzos boríték könyvecskéje ára csak 40 kr.

„A versszavak elméleti és gyakorlati kézikönyve“, iskolai és magánhasználatra, névendék-s felnőtű ifjak s általában minden miveltek használatára. Irta és összeszedte Szász Károly. Második kiadás. Ára 1 fr 20 kr. E könyv első kiadása kilencz év előtt jelent meg; s bár tankönyvül bevéve sehol nincs, nem is levén a szavaltás önálló külön tantárgy iskoláinkban, az első erős kiadás volt szükség. Ezt a szerző, előszavában annak tulajdonítja, mert — bár a szavaltás fő-szempontjából s annak alapszabályait, de olg terjedelmével s némi alapszabályokkal igyekezett, ugymod, egyfelől a Verstant, másfelől a Költészettant tárgyalni benne. Megkedveltetésére a gyakorlati részben a szavalandó daraboknak a szokottnál gondosabb összeválogatása is befolyhatott. A második kiadás javitva és bővítve van. Az elméleti részben különösen a hangsúly oly fontos mozzanata alapszabályban van fejtetve mint előbb. A gyakorlati rész a magyar költői irodalom legjelebb s szavaltására legalkalmasabb termékeit hozza, szigorúan megválogatva s igen részletes szavaltási utasításokkal kísérve. E könyv, a maga nemében még maig egyetlen irodalmunkban s azért, hisszük, hogy a második kiadás szintoly jól fog fogadtatni, mint az első.

Wildermuth Ottília ismeretes közkeletességű s kivált serdülő leányoknak igen ajánlható Regény új kiadása, színezett képekkel s díszos kemény kötésben jelent meg. Ára 2 frt.

„Az állattól csodák“, tanulságos s gyermeknek kedves olvasó könyv, számos képpel és színes képes borítékkal; ára a tíz ivre terjedő füzetnek 80 kr.

** (Szak-munkák.) Heckenast legújabb kiadványai közt egy pár szaktudományi munkát is találunk. Ezek:

„Erdészeti kézikönyv“, műszaki segédszemélyzet, nem különben erdő-birtokosok, gazdaszettek, községek és gazdasági intézetek számára. Irta Lázár Jakab, m. kir. erdőmester. 18 ábrával; Ára 2 frt. E művet az országos erdőszé-egylet, melynél pályázott, dícsérettel tüntette ki; s az eléggé ajánlására, annyival inkább, mert szakirodalmunk ez ágában még utóbb.

„A magyar váltó-kereskedelm és csődületi törvények, az idevonatkozó m. kir. miniszteri rendeletekkel bővítve.“ Magában foglalja az 1839-40-diki (ma is érvényes) XV. törvénycsikket, vagyis a magyar váltó-törvényt, kimerítő betirendes tárgymutatóval (1—377 lap); továbbá: a váltó-végrehajtások és a bírói ügyvitel tárgyában (1869, ápril 8-kán kibocsátott igazságügyminiszteri rendeleteket, végre az 1870. XIV. t. czikket, az 1868. LIV t. cz. (Polgári perrendeltetés) módosításáról (379—498 lap.) A csinos nyomású, kis könyv ára csak 1 fr. Nélkülözhetlen ügyvédeknek s általában minden, joggyekekkel foglalkozóknak.

„A polgári törvénykezési rendtartás“, (az 1868. LIV t. cz.) az ennek végrehajtására vonatkozó összes igazságügy-miniszteri rendeletekkel s módosításokkal. Szintoly nélkülözhetlen, mint az előbbi. 348 lap s ára csak 80 kr. Ezek a legolcsóbb, de azért igen csinos törvény-kiadások, hordozható zsebalakban.

** (Toldy Ferenc felszázados irodalmi munkássága) cím alatt érdekes munka jelent meg az „Athenaeum“ kiadásában; könyvszemlételek össze-rendezi Greguss Agost. E 116 lapra terjedő könyv első része a veterán úr élettrajzi adatait adja elő röviden; a másik része pedig bálmatlos irodalmi munkásságának termékeit jegyzi föl, a czimek és megjelenési helyek szerint. Első műve 1821-ben a „Szépliteraturai ajándék“-ban és a „Pannonia“-ban láttak napvilágot. Azóta számtalan önálló tudományos és szépirodalmi munka jelent meg tőle; kiadott régi iróktól tömérdek munkát, szerkesztett számos folyóiratot, s jelenleg is nagybecsű művek egész halmozatát készíti sajtó alá.

— (Remény.) Közelebbi számaink egyikében említettük volt már a kolozvári unitárius iskolai ifjai által kiadott zsebkönyvet. Elvileg az ifjúsági zsebkönyv kiadásának s kivált gyűjteményes kiadásának nem vagyunk barátai; de szivesen tesszünk kivételt a szabály alól egyes esetekben. Néhol az izlés fejlettebb s az irány jobb a szokott-nál, néhol ismét a tehetségek határozottabban tünnnek fel mint másutt. Néhol végre bizonyos előzmények, vagy egy név, egy kör multja igazolja a fellépést. A kolozvári ifjúság „Remény“-e mellett, a két első tekintet mellett különösen a harmadik is szól. Harmarcz éve körülbelöl, hogy ugyane cím alatt, ugyan azon fősiskola ifjai, az első zsebkönyvet kiadták. A „Remény“ oly biztató volt, hogy a nagytekintélyű „Athenaeum“ kritikai melléklapjában a „Figyelmező“-ben, Toldy Ferenc a legnagyobb méltánnyal szólhatott az ifjú művekről; s a remény nem is csalt; oly irók váltak ki amaz ifjak közül, mint Kriza János s a korán elhunyt Szentiványi Mihály. Vajha, a mostani „Remény“ is hasonló irodalmi öröket mutasson föl! Bár a Krizához hasonló határozott tehetségre, egyszerű átlapozás után nem találunk, de mégis, tanulmány s egykor szép fejlődésnek eredhető tehetség nyomai igen. A kis gyűjtemény egyébiránt tíz év termékeiből van összeválogatva s oly gondal, hogy sejtetés és minden irodalmi becs nélkül mű alig találkozik benne. Az irodalmi barátai örömmel fogják végig lapozni.

** (Kalocsa Lapok) cím alatt Kalocsáról új hetilap mutatóvárszámú küldetett szét. Tulajdonosa a lapnak Vörös Sándor, felelős szerkesztője Hang Ferenc. Mint a program írja: e lap nemcsak Kalocsa város érdekeit, hanem az egész Sárköz, egész solti járás gazdasági, ipar- és kereskedelmi, egy társadalmi érdekeit képviselendő s lehetőleg széleskörű terjedelemben, minden politikai pártszínezet nélkül. Megindul augusztusban, s előfizetési ára aug. és szeptemberre 2 frt.

Közintézetek, egyletek.

** (Hírlapiról nyugdíjintézet) föllállítását indítványozta közelebb Törzs Kálmán a „Hon“-ban, kimutatta annak nemcsak üdvös voltát, de irodalmi viszonyainál szükségét is. Az eszmé

lénk visszhangra talált, s az adományok iránti ajánlatok is mindjárt megindultak, kivált az irók részéről. Ez ügyben a pesti magyar hírlapirók csütörtökön Jókai fölhívására tanácskozással gyűltek össze, s tizenkét tagu bizottságot küldtek ki, mely a gyűlésben fölerült eszmék alapján a tervezett nyugdíjintézetről véleményes jelentést terjeszsen elő egy újabb írói értekezletnek.

** (A képtárhelyiség kiépítésének) ügyét több óráig tárgyalta egy enquete-bizottság a kultusz-miniszter elnöke alatt. Elvileg megállapították, hogy a külön épület fölépítését nemcsak a jelen helyiség tűzveszélyessége, de más kultur-érdekek is követelik. Ez új épületben fogna elhelyeztetni a múzeumi képtárhelyiséget, valamint az országos rajztanoda, rézmetszetgyűjtemény s a most alakuló főszintá-öntvények gyűjteménye. A részletes tervek kidolgozására Hegedűs min. tanácsos elnöke alatt albiztatógot küldtek ki, melynek tagjai: Reitter, Keleti Gusztáv, Ligeti, Kratzmann, Pribék, Ybl és Unger. Ugyanez a bizottság fog véleményét adni az orsz. iparegylet azon megkéréséről is, melyben a kultuszminiszterium megkérte, hogy az iparegylet és a képművészeti társulat által közösen megállapított ipar-múzeum tervét vegye tárgyalás alá, vagy legalább legyen tekintettel a képcarnok helyiségeinek kiépítése alkalmával az ipar-múzeumra is, mely amazzal szoros összekötetésben áll.

Egyház és iskola.

** (Püspöki jubileum.) Erdélyből írják, hogy a gör. keleti oláhok a Királyhágón túl nagy előkészületeket tesznek, hogy metropolitájuk, Saguna Endre érseknek, ki 1846 óta az oláh görög keleti egyház élén áll, 25-évi püspöki jubileumát f. év szept. 2-án Nagyzebenben fényesen megünnepeljék.

** (Husz-gyász-ünnepély) rendeznek Prágában e hó 9-én a Kelemen-templomban, mely alkalommal Kossuth Béni, a prágai huszita egyház-közéggé felkötése fog szónokolatot tartani.

** (A külföldiek polgári házassága Ausztriában.) Az alsó-ausztriai helytartóság, a bcsi tanács egy határozata ellenében megengedhetőnek véli, hogy külföldiek (a magyarokat is ide számítva) a Lajthán túl polgári házasságra léphetnek oly esetekben s olyképen, a mint az osztrák törvények igénylik, még akkor is, ha az ország, hova az egyik fél való, az ily házasságot törvényesen el nem ismeri. E szerint tehát az Ausztriában lakó magyarok is polgári házasságra léphetnek ezentul. A tilalom csak akkor állna be, ha az illető nemcsak polgári, de más házasságra sem léphet.

— (Iskolai értesítés.) A kiskunhalasi hely. hitv. lyceumban a vizsgák következő rendben tartatnak meg: Julius 16-án az önképezdé zárúnnepélye és testgyakorlati vizsga; jul. 17-ik és 18-án a közzvisgák; jul. 23. 24 és 25-én a pót-javító- és magánvizgák; jul. 26 és 27-én az írásbeli érettségi vizsgák tartatnak meg; jul. 31-én pedig a szóbeli érettségi vizsgák kezdődnek. — Halas, 1871. június 26. — Az igazgatóság.

** (A gyónki reform. 4. osztályu gymnasium-ban) a II-dik félévi közzvisgák július 28. és 29-dik napjain fognak megtartatni. — A közzvisgákat megelőzőleg 26-dikán délután lesz a magántanulók magánvizsgálója. — Egyszersmind Garzó Gyula tanárnak gyomai pappá léptetve megválasztatása folytán a magyar és német nyelvnek üresedésbe jött tanszéke is a mostani közzvisgák alkalmával fog betölteni.

Mi újság?

** (A hivatalos lap) közli gr. Szapáry Gézo, zalamegyei főispánnak, a fővár-si közmunkatanács alelnökévé történt kinevezését, a miniszterrel lett Tisza Lajos helybe. — Gr. Szapáry Gyula közlekedési államtitkár lemondott állásáról s már el is bucsuzott hivatalnoktársaitól.

** (A közlekedési miniszter) magánfeleket naponta d. u. 2—3 óra között fogad a vasárnap és ünnepnapok kivételével.

** (A képviselők) — meglehet — nem fogják háborítlanul élvezni a nyári szünidőt. Híre van ugyanis, hogy a képviselőházat a jövő hóban néhány napra összehívják, s elibe adják a trieszti

Lloydal kötendő szerződést, miután a delegációk nem tartják magukat illetékesnek a szabadság helybenhagyására.

*(Az országos rendőrség) szervezésére vonatkozó törvényjavaslaton dolgoznak a belügyminiszteriumban. Ezt a Budapesti rendezéséről szóló törvényjavaslattal egyidejűleg szándékoznak bemutatni a képviselőházban.

*(A honvédek segélyezésére rendezett állami sorsjáték) nagyon kedvezőleg ütött ki, nem ugyan a közönség, hanem — a rokkant honvédek részére. A főbb nyeremények számai mind visszaküldettek s a legnagyobb nyeremény mindössze 5000 frt. Az a szám, mely a százezer forintot nyerte, a budai Lukács-fürdő kis trafikájában volt letéve, s ott is maradt ötödmagával az utolsó napig; e napon egy író odament szivart venni s megkínáltatván a sorsjegyekkel, vett is belőlük kettőt; a főnyerő szám azonban épen a meg nem vett három sorsjegy közt volt, melyeket a szivararúsó a lottóosztálynak visszaküldött.

*(Szimney József) lapunk munkatársa, ki a hirlap-statisztika terén több év óta fáradságosan buzgalommal működik, a párisi „Commune” alatt megjelent lapok mindegyikéből szerzett egy-egy példányt. Szimneynek igen nagy lapgyűjteménye van a világ minden részéből; több mint hater ezer különféle lapot gyűjtött már egybe.

*(A „Debreceeni” írja.) Angréthi Szalai Erzsike urhölgy, az első magyar világhörül hajósó, az atlanti óceánra a saragossai tengerhez közel saját kezeivel sordonyhoroggal felszedett ombolyból (fucus natans) néhány példányt a debreceni főiskola múzeumának volt szíves ajándékozni.

*(Bálint Gábor fiatal tudós) kit az akadémia nyelvtani tanulmányai folytatása végett küldött, június 21-éről levelet írt Kazánból egyik pesti barátjának. Kazánban egy tatar papnál szállt meg, kinek segítségével azután kényelmes és meglehetősen egészséges lakáshoz is jutott. Utközben Oroszországon, Kiewben, Moszkvában is időzött. Itt panaszkodva említi, hogy oly nagy a drágaság, hogy takarékoságban majdnem le akart szokni a fénycsőnek látszó élvezetéről: az evésről. A muszka postákról érdekesen írja le mint bannak el a postamesterek az idegen címzett levelekkel; ezek a muszkák nem igen tudnak más betűket olvasni, mint csak a magukét; az idegen feliratu leveleket félre teszik, s ha valaki levelet keres, előbe tolják az egész csomagot, válogassa ki belőle a magét. A fiatal tudós, ki a tatár, persa, mongol, arab, csuvasz stb. nyelveket teljesen érti és a nyelvokosság tanulmányozása végett indult nagy utjára, az akadémia értesítését várja be, hogy Kazánban maradjon-e vagy Asztrakánba menjen.

*(A bajai nagy lövészsínen) háromnap alatt 9875 lövés történt. Az első jutalmat Odry Lehel, a nemz. színház baritonistája nyerte; a másodikat Koller Hugo; a harmadikat Eckert István (bajaiak); a negyediket Beckert Hugo Pécsről. Kisebb jutalmakat még számosan nyertek.

*(Vidéki színgazgatók) fölterjesztést nyujtanak be a belügyminiszterhez az ellen, hogy nemzeti színházik a szünidő alatt társulatú alakulva, több városban megvonják az ő keresetüket, kik egy sem élvezik a subventiók biztosságát, míg a nemz. színház az országos segély folytán jól fizetheti tagjait.

*(Halálhír.) A kolozsvári ref. főtanodát ismét veszteség érte. Csak nemrég veszté el egyik derék tanárát Kocsi Károly halála által, a kit most egy másik jeles társa követett a sírba. Fekete Mihály a magyar és latin irodalom tanára e hó 4-én 51 éves korában elhunyt. Fekete az 50-es években Pesten lakott, s a forradalom legyőzete után újra ébredező irodalomnak egyik buzgó és tevékeny munkása volt. „Kopasz László” álnév alatt sok kedélyes verse jelent meg a Szilágyi Sándor által szerkesztett vállalatokban és a „Hörlyfutár”-ban. Mint ifjúsági író a jelesbék közé tartozott, s lapokban és folyóiratokban néhány nagyobb irodalmi tanulmány is jelent meg tollából. A kolozsvári ref. tanoda mintegy 25,000 kötet számláló könyvtárának újra rendezését, a mit Gyulai Pál kezdett meg ottani tanár korában, Fekete végbe nemozta. Nemesak tanítványai, de az egész város fájáljára derék férfi elhunyt. — Zárójában e hó 2-án temették el Fekete István kanonokot, ki a magyar országgyűlésen képviselő volt Horvátország részéről. Temetésén Bedekovics bán és dr. Suhaj ostályfőnök is jelen volt. Az elhunyt 58 éves volt s rövid betegeskedés áldozata lett. — B. Dory Gábor, Tolnakegye volt főispánja, mult hó 24-én Szent-Gálon meghalt, s tetemei Zombán, a családi sírboltban tettek örök nyugalomra. — Bitnic Lajos címz. püspök és szombathelyi nagyprépost, bölcsészettudor és a magyar akadémia tiszteleti tagja 81 éves korában végelgyengülés folytán Nagy-Kanizsán rokonai körében elhunyt. Számos nyelvtani és régészeti dolgozata jelent meg a régiebb években, a melyekért az akadémia már 1830-ban tagjai sorába választá.

*(A honvédek segélyezésére rendezett állami sorsjáték) nagyon kedvezőleg ütött ki, nem ugyan a közönség, hanem — a rokkant honvédek részére. A főbb nyeremények számai mind visszaküldettek s a legnagyobb nyeremény mindössze 5000 frt. Az a szám, mely a százezer forintot nyerte, a budai Lukács-fürdő kis trafikájában volt letéve, s ott is maradt ötödmagával az utolsó napig; e napon egy író odament szivart venni s megkínáltatván a sorsjegyekkel, vett is belőlük kettőt; a főnyerő szám azonban épen a meg nem vett három sorsjegy közt volt, melyeket a szivararúsó a lottóosztálynak visszaküldött.

*(Az országos rendőrség) szervezésére vonatkozó törvényjavaslaton dolgoznak a belügyminiszteriumban. Ezt a Budapesti rendezéséről szóló törvényjavaslattal egyidejűleg szándékoznak bemutatni a képviselőházban.

*(A honvédek segélyezésére rendezett állami sorsjáték) nagyon kedvezőleg ütött ki, nem ugyan a közönség, hanem — a rokkant honvédek részére. A főbb nyeremények számai mind visszaküldettek s a legnagyobb nyeremény mindössze 5000 frt. Az a szám, mely a százezer forintot nyerte, a budai Lukács-fürdő kis trafikájában volt letéve, s ott is maradt ötödmagával az utolsó napig; e napon egy író odament szivart venni s megkínáltatván a sorsjegyekkel, vett is belőlük kettőt; a főnyerő szám azonban épen a meg nem vett három sorsjegy közt volt, melyeket a szivararúsó a lottóosztálynak visszaküldött.

*(Szimney József) lapunk munkatársa, ki a hirlap-statisztika terén több év óta fáradságosan buzgalommal működik, a párisi „Commune” alatt megjelent lapok mindegyikéből szerzett egy-egy példányt. Szimneynek igen nagy lapgyűjteménye van a világ minden részéből; több mint hater ezer különféle lapot gyűjtött már egybe.

*(A „Debreceeni” írja.) Angréthi Szalai Erzsike urhölgy, az első magyar világhörül hajósó, az atlanti óceánra a saragossai tengerhez közel saját kezeivel sordonyhoroggal felszedett ombolyból (fucus natans) néhány példányt a debreceni főiskola múzeumának volt szíves ajándékozni.

*(Bálint Gábor fiatal tudós) kit az akadémia nyelvtani tanulmányai folytatása végett küldött, június 21-éről levelet írt Kazánból egyik pesti barátjának. Kazánban egy tatar papnál szállt meg, kinek segítségével azután kényelmes és meglehetősen egészséges lakáshoz is jutott. Utközben Oroszországon, Kiewben, Moszkvában is időzött. Itt panaszkodva említi, hogy oly nagy a drágaság, hogy takarékoságban majdnem le akart szokni a fénycsőnek látszó élvezetéről: az evésről. A muszka postákról érdekesen írja le mint bannak el a postamesterek az idegen címzett levelekkel; ezek a muszkák nem igen tudnak más betűket olvasni, mint csak a magukét; az idegen feliratu leveleket félre teszik, s ha valaki levelet keres, előbe tolják az egész csomagot, válogassa ki belőle a magét. A fiatal tudós, ki a tatár, persa, mongol, arab, csuvasz stb. nyelveket teljesen érti és a nyelvokosság tanulmányozása végett indult nagy utjára, az akadémia értesítését várja be, hogy Kazánban maradjon-e vagy Asztrakánba menjen.

*(A bajai nagy lövészsínen) háromnap alatt 9875 lövés történt. Az első jutalmat Odry Lehel, a nemz. színház baritonistája nyerte; a másodikat Koller Hugo; a harmadikat Eckert István (bajaiak); a negyediket Beckert Hugo Pécsről. Kisebb jutalmakat még számosan nyertek.

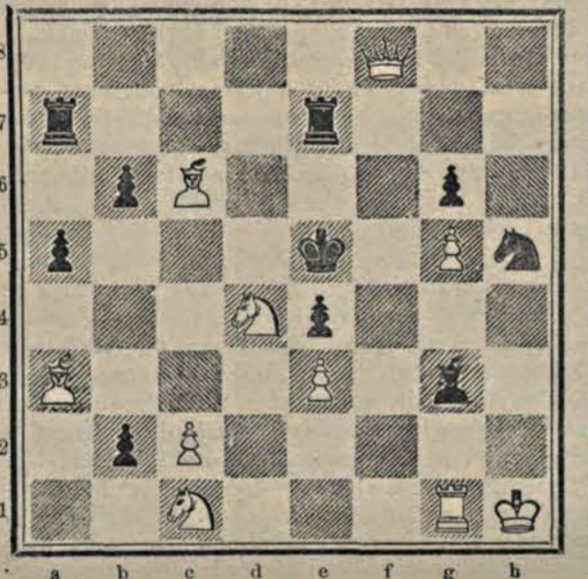
*(Vidéki színgazgatók) fölterjesztést nyujtanak be a belügyminiszterhez az ellen, hogy nemzeti színházik a szünidő alatt társulatú alakulva, több városban megvonják az ő keresetüket, kik egy sem élvezik a subventiók biztosságát, míg a nemz. színház az országos segély folytán jól fizetheti tagjait.

*(Halálhír.) A kolozsvári ref. főtanodát ismét veszteség érte. Csak nemrég veszté el egyik derék tanárát Kocsi Károly halála által, a kit most egy másik jeles társa követett a sírba. Fekete Mihály a magyar és latin irodalom tanára e hó 4-én 51 éves korában elhunyt. Fekete az 50-es években Pesten lakott, s a forradalom legyőzete után újra ébredező irodalomnak egyik buzgó és tevékeny munkása volt. „Kopasz László” álnév alatt sok kedélyes verse jelent meg a Szilágyi Sándor által szerkesztett vállalatokban és a „Hörlyfutár”-ban. Mint ifjúsági író a jelesbék közé tartozott, s lapokban és folyóiratokban néhány nagyobb irodalmi tanulmány is jelent meg tollából. A kolozsvári ref. tanoda mintegy 25,000 kötet számláló könyvtárának újra rendezését, a mit Gyulai Pál kezdett meg ottani tanár korában, Fekete végbe nemozta. Nemesak tanítványai, de az egész város fájáljára derék férfi elhunyt. — Zárójában e hó 2-án temették el Fekete István kanonokot, ki a magyar országgyűlésen képviselő volt Horvátország részéről. Temetésén Bedekovics bán és dr. Suhaj ostályfőnök is jelen volt. Az elhunyt 58 éves volt s rövid betegeskedés áldozata lett. — B. Dory Gábor, Tolnakegye volt főispánja, mult hó 24-én Szent-Gálon meghalt, s tetemei Zombán, a családi sírboltban tettek örök nyugalomra. — Bitnic Lajos címz. püspök és szombathelyi nagyprépost, bölcsészettudor és a magyar akadémia tiszteleti tagja 81 éves korában végelgyengülés folytán Nagy-Kanizsán rokonai körében elhunyt. Számos nyelvtani és régészeti dolgozata jelent meg a régiebb években, a melyekért az akadémia már 1830-ban tagjai sorába választá.

SAKKJÁTÉK.

606-ik sz. f. — Galambos László. tól. (Jászkisréren.)

Sötét.

Világos indul s az második lépésre mattot mond.

Az 601-ik számú feladvány megfejtése.

(Kling J.-tól Londonban.)

Világos. Sötét.

- 1. c3-c4 Vg8-g4: (a)
- 2. Va3-f3+ tetszés szerint
- 3. F v. V mattot ad

- 1. c3-c4 (a)
- 2. Va3-d3+ Vg8-c4:
- 3. F v. V mattot ad.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fulöp József. — Harasztiban: gr. Festetics Benno. — Miskolcon: Czenth József. — Jászisréren: Galambos István és László. — Cegléden: Galambos Károly. — Karcagyon: Kacsó Lajos. — Nagy-Szalontán: Kovács Albert. — H.-Hadháson: Györfly Mihály. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői mondanivaló.

— Maros-Vásárhely. J. J. Gyarló kísérletek, kultói, söt nyelvi tekintetben is minden erdem nélkül. Egyikben mégis van egy jó sor, a legelső: „Hull a fának a levele, csakhogy ezt is — Petőfi Sándor írta.

— M. Terem. V. Á. Az ily esetek, míg bebizonytva nincsenek s csak gyanu-alapon állanak: nem hirlapi közlemény, hanem büvádi kereset tárgyai lehetnek csak.

— Lacshaza. K. T. K. A dorgálást jó neven vesszük. Iggyekszünk megajvítani magunkat. Az előzetést elintéztük s várjuk azt a „pompás kis” ígérteket.

— Miskolcz. P. T. A Beranger-fordításban egyes sikerült fordulatok vannak, de a tökélytől még messze áll. A Rückert-féle dalból épen az hiányzik, a mi Rückert fő jellemvonása: a csiszolt forma kifogástalan csengése. Az eredetiben van némi hangulat, de némi homály is, mi abból szá-

mazik, hogy a kifejezést keresi, de nem találja meg. Egy szóval: a tökélyt nem tagadjuk meg kísérleteitől s átal- kérdésére nem is válaszolunk elértéktől; de még sok olvasás által kell képzésnek izlést, gondolkodással érlelnie kedélyt s gyakorlat által szerzenie meg az irályt. Egy év múlva találkozzunk!

— Zolaba. B. Sz. Ily jellei a tudatlanság-s babonának, fájdalom, országoszte tündöznek föl. Onök, tanítók hivatása azt osztlatni, a fölvilágosodás fátylát bevinni a nép azon rétegeibe, melynek a hirlapi megrovás s pellengérré íétel már csak abból az egyszerű okból sem használható — mert hirlapot nem olvas.

Előfizetési fölhívás
A VASÁRNAPI UJSÁG

Politikai Ujdonságok

1871. évi jul.—decz. folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Számos eredeti képpel illusztrálva s „Országgyűlési Beszédár”-ral s más egyéb rendkívüli mellékletekkel bővítve.)

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Pesten házhoz hordatva.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:

Félévre (július—december) 5 ft. — kr.

Csupán Vasárnapi Ujság:

Félévre (július—december) 3 „ — „

Csupán Politikai Ujdonságok:

Félévre (július—december) 2 „ 50 „

Tiz előfizetett példányra gyűjtőkönek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik. — Az eddigi czimszelvényekből egy darab szives beküldését kérjük.

A Vasárnapi Ujság és P. Ujdonságok kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Nyilt-tér. *)

„GVORS-POSTA”

czimű legelőszőbb politikai napilapot ajánljuk az olvasók pártfogásába. Nincs hét, söt nap, melyen egyik-másik fővárosi vagy vidéki lap ne idézné e szabadelvű kis közlönyt, mi legcsattanatós bizonyossága annak, hogy megfelel nevének, eredeti forrásokkal rendelkezik s gyorsan igyekszik, mindent a közönség tudomására hozni. A jutalom ez egyszer nem is maradt el, a mennyiben a „Gyors-Posta” minden újabb keletű hazai lap között legelő előfizetővel bír. Ezáltal nemcsak főnállása van biztosítva, de lehetőségessé vált egyszerűszersmind többet adnia, mint a mennyit meginduláskor ígért.

Igy p. o. naponként teljes négyoldalon jelenik meg hirdetések nélkül; ünnepek és vasárnapokon kétfős számot ad „Magyar Gazda” czimű mellékleti részszel; időnként tévképekkel is kedveskedik s tárczájában folyvást érdekesítő olvasmány található. A legmelegebben ajánlhatjuk tehát mindenkinek, hogy előfizessen arra.

Előfizetési föltételek: negyedévre 3 frt; egy hóra 1 frt. Gyűjtőknek 8 után tiszteletpéldány. A pénz vagy utalvány a kiadó-hivatalba küldendő.

Heckenast Gusztáv (Egyetem-utca 4. sz.)

— (Eladó hegedűk.) Pest, József-város, ösz-utcazi 16-ik számú ház tulajdonosánál több, 150—200 éves válogatott hegedű, a leghíresebb olasz mesterektől, eladó.

*) E rovatban köllött cikkkekért csupán a sajtótörvények irányában vállalt felelősséget a Szerk.

HETI-NAPTÁR.

Hónapi-és hetilap	Katholikus és protestans naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	Nap	Hold
				hossza	kel
9 Vasár	A 6 Lukreczia	A 5 Anatólia	27 C 6 P. b. vég.	106 44	2 12 7 57
10 Hétfő	Amália szüz	Ilma	28 Cyrill	107 41	4 13 7 56
11 Kedd	Pius pápa	Elionora	29 Péter és Pál	108 39	4 14 7 56
12 Szerd.	Henrik csász.	Nébor	30 Judith	109 36	4 15 7 56
13 Csüt.	Margit szüz	Jend. Joel	1 Julius	110 33	4 15 7 56
14 Pént.	Bonaventura	Kamillus	2 B. A. rubája	111 30	4 16 7 54
15 Szom.	Apostol oszlása	Apost. oszlása	3 Jácint	112 28	4 16 7 53
			26 S. Simhu	113 25	4 17 7 53

Hold változásai. • Ujhold 17-én 6 óra 43 perczkor este.

TARTALOM.

Tatay István (arckép). — Jó éjszákát! — Vén harang. — A nagyravágó vendég. — A buszjárások és magyar népünk. II. — Képek a berlini diadalunnepről (öt képpel). — Magyar ifjúsági véderő (képpel). — Magyar Amerika. — A bolgár nép babonái. — A Rigi-hegyi vasut. — Egyveleg. — Tárház: Irodalom és művészet. — Közintézetek egyletek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyilt-tér. — Heti-naptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (I. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Vidats István gépgyáranak
legujabb szerkezetű országoszte ismert
egyszerű szóró-és szelelőrostájának
leírása és kezelési módja.

Jól tudja minden gazdag ember többnyire saját tapasztalásból, mennyi drága idő megy sokszor kárba, ha nem rendel az isten kedvező szelet olyan garmadába halmozott pelyvás gabona mellé, melynek tulajdonosa még ősi szokás szerint szokta szórni s nyírfa-seprővel fölözni a betakarított s kinyomatott új termést. — Ilyenkor aztán hiábavaló minden sopánkodás vagy türelmetlenkedés, ha nincs szél, nem lehet szórni, s csak úgy halad a munka, mint a vitorlás hajó szelcsendben, azaz: elakad.

Igaz, hogy évről évre csökken a lapáttal szóró gazdák száma, s szaporodik az okos embereké, a kik az időt — főkép a nagy dolog idejét — kellő becsben tartják; de az is igaz, hogy minden törekvésük mellett sok a felakadásuk egy vagy más bajuk elintézésében. Egyik nem tudja, hol kell keresni a legjobb időkimélő gazdasági eszközt, más meg sokalja annak az árát, a melyet megismertettek vele, s legjobb akarat mellett sem telik tőle a megkívántató összeg; tehát vagy rosszabbat vesz, mint a minőt szeretne, vagy ha kedvérevalót nem szerzethet, inkább semminő se kell neki és megmarad a régi idővesztegetésnél.

A legközelebbi általános gazdasági kiállításkor feltettem magamban, hogy megjegyzem különösen azon tárgyakat, melyek kisebb gazdaságban is szükségesek, megszerezhetők, s a bíráló választmány figyelmét magukra vonták, vagy épen jutalomra is méltónak találtattak általa.

Ilyennek tartom azt az egyszerű szóró rostát, melyet itt látunk, s melyet a gazdasági bíráló választmány első rendű-dicséző oklevéllel tüntetett ki Vidats István kiállítványai között már 1857-ben.

Ezen kis rostának három szép tulajdona van, u. m. egyszerű, czélyszerű és olcsó, mely tulajdonságait annál inkább kénytelen elismerni az olvasó, minél gondosabban megtekintjük a rajzot.

Ezen természetes nő nem azért van mellé állítva, mintha a rostának nehéz járása volna, mert annak könnyű a mozgása; hanem azért, mivel majd hasznát vesszük fölvaltva, mert a lapátolás meg annál jobban megpróbálja — mind a pelyvás, mind a tiszta gabona mellett — a nő derekát, minél gyorsabb a rosta működése.

Legfeltűnőbb módosítás és egyszerűsítés ezen rostán az, hogy nincs, nem kell benne pelyvakaparó fogas henger, s mégis olyan jó munkát tesz, mint az garadról kissé lejtősen ereszkedik a vitorla felé. Így történik, hogy a vitorla által csinált szél úgy oda csap a ritka rostára hulló pelyvás gabona alá, miszerint a pelyvának nincs ideje áthullani; hanem repül, még pedig jó magasan tova, ki a rostából. A pelyvátlan szem az alsó sűrű rostán lecsurog a vitorla alatt ahhoz a véghez, hol a hajtó leány áll, a honnan zsákra lehet és kell szedni. Ezen a széles csurgón kívül van még a rostának jobb és bal felől, egymás mellett megfordított irányban oldalvást futó két zsilipe, melyek egyikén — a bal oldalon — a sűrű rostán áthulló fűmag, vagy ezzel egyenlő tökéletlen gabnaszemek, a másik oldalon pedig az ocsú hull ki.

Szerkezet egyszerű ezen hirtelen felkapott — mondhatni legujabb divatu — rostának, hogy minden valamire való falusi kovács megigazíthatja. Ára 50 frt. Kisebb birtoku földművesek többen szerezzék meg együtt, mert naponkint lejár 100—150 méter gabonát pelyvás garmadából, magtárit pedig 2—300 méret is át lehet rajta rostálni. Jár vele 8 különböző rosta; tehát a ki megszerzi, rostálhat rajta búzát, rozst, árpát, zabot, kukoriczát, kölest, repocét.

Kezelési módja ez: az oldalán levő szekrényben van a 8 mind egyforma nagyságu különféle rosta. Szórás alkalomával a két legritkábbat a rostarazó felső rovatkájába olyan rostát illesztünk, az alsóban pedig a többi hat osztályból azon rostát, mely a szórandó életből az ennél apróbb szemeket elválasztja, t. i. a fűmagot vagy vadrepocét stb. így járunk el a szórásnál. Buza vagy más mag rostálásánál pedig a felső rovatkába olyan rostát illesztünk, mely ezen magvakat keresztül hullatja és abból a töreket és földrészeket elválasztja. Az ellenzótábla alkalmazható feljebb vagy lejjebb, hogy a szél a szemet a törekekkel együtt ki ne hordja. A két felső rosta, ha be van illesztve, előveszük a szekrényben levő két szeget, és a rostarazó ráhához erősítjük vele a rostákat. A szórásnál a garad ellenzőjét belül ki kell venni, s egy legény a törekes szemet villával vagy lapáttal hánnya egymás után a rostarazó és garad elejére. A rostát tisztán kell tartani, minden tengelyét, mozgó részét napjában többször faolajjal megolajozni; a mozgó kerék fogait is a portól többször le kell tisztítani, — egyáltalában munka után mindig meg kell gondosan tisztítani a gépet, hogy sokáig használhassuk ezt.

A gyárban még következő rosták készítettnek:
Szabadalmazott Vidats szóró- és szelelő-rosta 65 frt. Baker-féle szóró- és szelelő-rosta 125 frt.
B. szóró- és szelelő-rosta 70 „ Hornsby-féle szóró- és szelelő-rosta 180 „

Vidats István gépgyára,
Pest, két-nyul utca 8-ik szám.

1097 (3-3)

Titkos betegségeket

még makacs és üdült bajokat is úgy kórodában, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátlótlak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.

Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógyszerik megküldetnek.

1105 (10-12)

Gyógyszerési gyakornoknak

elfogad egy 5-6 osztályú végzett fiatal embert kedvező feltételek mellett; magyar, német és tót nyelv értése szükséges

Jósván, Maléter Albert.

1103 (2-2)

A pálma hajfűrt-essentia

használatát által föllülmulhatlan tartóságra fénys, puha s ruganyos hajfűrtök; továbbá hajbajok és uraknál hullámszer és tartós hajbajok éretnek el. Egy üveg ára 1 ft. 20 kr. Főraktár: LUEFF M. Illatszerezésnél a „Minervához” Pesten, a véci-utczában.

Kohn Philippe

dicsőrelesen ismert óra-gyáros

Dorothy-utca 2. sz.

Ajánlja legkínáltabb, jó és olcsó órákkal gazdagon ellátott raktárát 3 évi irásbeli jótállás mellett.

Ézüst henger órák 4 rubinra 10-11

arany foglalat, rugóra 12-13

kettős fődéllel 15-16

horgonyórakkal 15, 16-17

horgonyórakkal 15 rubinra 15, 16-17

15 kettős fődéllel 19

20-22

angol horgonyórakkal kristályüveggel 19

20-22-24

ugyanazok kettős fődéllel 24-40

val. remontoir kengyelnél felh. 28-32

ugyanaz kettős fődéllel 35, 38, 40-45

Arany órák 3. sz. horg. 15 rub. 36, 40, 45-50

ugyanaz kettős fődéllel 55, 58, 60-80

valódi remontoir kengyelnél felhuz. 70, 80, 90-100

valódi remontoir kettős fődéllel 100, 110, 120, 130-206

Arany hőlgyórák (3. sz.) 25, 28-32

henger 4-8 rubinra 25, 28-32

8 rub. kett. fődél. 33, 42-45

horgonyórakkal 15 rub. kettős fődéllel 50, 55-60

val. remontoir kett. fődéllel 70, 80-100

h. órák sz. gym. 60, 70, 80-100

Inga-órák hetenkint felh. ft 16, 20, 22-24

órai és félóra utással 30-32

óra és negyedóra utással 48, 50-55

Havi regulátorok 30-32

Ébresztő óra 6

Ézüstláncok 4 ft. 50 kr., 5, 6, 6 ft. 50 kr., 7 ft. 50 kr., legfinomabb francia alaknak 8 ft. 5 ft. 50 kr., 9, 10 ft. 50 kr., bosszu nyakláncok 7 ft., 8 ft. 50 kr., 9, 10, 16 ft. 50 kr.

Vidéki megrendelések a pénzbizsereg előleges beküldése vagy utánvéttel mellett, gyorsan és pontosan teljesítenek.

Egy inga-óra pakolásért 1 R. 50 kr.

Órák cserében is elfogadjatik.

Nem tetsző árú kicseréltetik

Javítások legpontosabban és jutányos árértel teljesítenek.

1086 (5-12)

Nagy készlet

a legcélszerűbb szabadalmazott

SZOBA-ÜRSZÉKEKBŐL,

anglész és ürszékszárakból,

továbbá: ezerszeresen megpróbált s szabadalmazott

kémény-fedézetekből,

melyek

használatával a füst eltávolítatik 1 darab ára

10 ft.

Folytonosan készletben találhatók: fürdőkádak, ülő- és zuhanyfürdő-készülékek.

Miksits Károly, bádogos-mester.

Raktár: Rózsater 2. sz. alatt.

1072 (6-6)

Titkos betegségeket

s tehetetlenséget, elgyengült férfierőt,

gyakori magömlések, sőt a végképeni lehetetlenséget katonai és polgári körökben sikerrel használt egyszerű módszerrel bámulatos gyorsan és alaposan (az újonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyak. orvos és szülész, az itteni cs. kir. gárda főorvos, a m. kir. természetudományi társulat rendes tagja minden alkalmatossággal úgy a titoktartás, mint a gyógy-célokhoz jól beosztott rendelő-intézetében Pest, Sebestyén-ter 4-dik szám 1-ső emelet, (a „2 huszárhoz” címzett kávéház felett), naponként reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férflak és hölgyek részére külön bemenet és külön várószoba.

Díjazt ellátott levelekre leggy. ors. b. ban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik.

1096 (6-12)

MOLL SEIDLITZ PORA

MOLL A. védjegye

A kanyak az itt látható hivatalosan leltett védjegyekkel vannak ellátva.

Kiváncosok juttassanak - emlékeztetve a párisi világkiállításban 1854-ik évről.

Központi szállítási rakhely a „golyához” címzett gyógyszerár Bécseben.

ÓVÁS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adának el, melyek saját utasítványaimmal szemlélve azonosok és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kullakra nézve gyertyánymal könnyen összetévesztethetők, - mindölvá azon észrevétellel övök mindenkit ezen hamisítványok megvételétől: hogy az általam készített Seidlitz-porok minden egyes katalinát, valamint az adagok papírjait hivatalosan leteteményezett védmarokkal vannak ellátva.

Ára egy bepeccselt eredeti katalinának 1 ft. - Használati utasítás minden nyelven.

E porok rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert más szernek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el: - mint azt sok ezer, a nagy orvosi birodalom minden részéből került s kezzenként evő nálaíratok a legreputáltabb tanúsítják, hogy e porok rögzött szorulásokat, emésztési és gyomorbetegségeket, továbbá gőrcsők, vesé- és ideges bajokban, szívbetegségeket, idegesség okozta főfájást, vertiginusokat, csuszos fogfájásokat, végül hysteriára, búkóra és buzamos hanyasra hajlalmat stb. a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legártóbb gyógyhatást eredményezték. - Az ez értelemben igen is kiterjedt levezetés számos bizonyítványt tartalmaz oly beteg részéről, kik, miután nálok minden g. akrañ állapotuk és hydropathikus gyógyóm eredménytelenül kimerítették, ez egyszerű háziismeret folyamodtak, és ebben rangdöntő egészségüknek helyreállítására oly soká eredménytelenül kerestek gyógyszert meglelék. - Ez elismerőiratok szerzői között a társadalomnak csaknem minden osztályai, a m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezői gazdák, tanárok és hivatalnokok, sőt gyógy- szerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviselvek, kiknek esetlöt még a leghírhedtebb gyógyforrások sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségök csupán csak a Seidlitz-porokkal rendes használatával állított helyre.

PESTEN TÖRÖK JOZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik szám alatt.

UHL JÓZSEF (ezelött Steinbach) ur kereskedésében, gránátos-utca.

Aradon: Tones T. és Társa, Reinhard és Bendik, Prinner V. S., Bistrizky J.	Baján: Mihálich István.	B. Gyarmaton: Milován és Isakovits testv.	Beregszászban: Buzáth Cajet.	Besztercebányán: Gölner Fr. Besztercezen: Szongot G.	Boldogasszonyban: Marsits F.	Brassóban: Jekelius F., Scheider F. és Eremias Döme.	Csacszán: Bentsath F.	Csakortnyán: Karass.	Czeglédén: Persay A. gy. és Belloni A.	Debreczenben: Gólt F.	Dettan: Braumüller J. és fiai.	Dunaföldváron: Nadhera Pál.	Eszéken: Argirovits G. Letkitch Illés, Thürner J. S. fia.	Ezerben: Köllner Lőrincz és Schuttag János.	Eperjesen: Makovitzky E.	Esztergomban: Schalkházy F.	Ersek-Ujváron: Fogd A.	Győrben: Kindermann J. és Némethy P.	Gyöngyösön: Kocianovich T.
---	--------------------------------	--	-------------------------------------	---	-------------------------------------	---	------------------------------	-----------------------------	---	------------------------------	---------------------------------------	------------------------------------	--	--	---------------------------------	------------------------------------	-------------------------------	---	-----------------------------------

A * jegezett firmáknál létezik még ezenkívül

a norvegiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsírolaj

ráktára is. - Ára egy üvegnek 1 ft. oszt. ért

Az üvegek el vannak látva védmarokkal és kimerítő használati utasítással. - Ez az egyetlen faj, mely minden tájts előtt vegytanilag megvizsgálattik és orvunkakkal alsárt üvegekben küldetik el. - Ezen legfinomabb és leghatályosb májhalzsír-faj a Dorsch-halnak legpontosabban egybeigytűzése és kiválógtása által van meggyerve, és egyáltalán semmi vegytani kezelet alá nem vonatott, hanem a bepeccselt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. - E valódi Dorsch-májhalzsír-olaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legelőbbsébb gyógyszer a mell- és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, köszvény és csuz, idült bőrkülfetés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban legsikeresebben alkalmaztatik.

Oktober 1870.

1064 (10-26)

MOLL A., gyógyszerész Bécseben, rum „Storch” Tuchlauben.

29-ik szám. Tizennyolezadik évfolyam.

Pest, julius 16-án 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. - Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. - Csupán Politkai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. - Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzer hasábotott petít sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többesori ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. - Kiadó-hivatalunk számára hirdetémyeket elfogad Bécseben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. - Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Dr. Flór Ferencz.

(1809-1871.)

A mult héten egy vérfagyasztó szerencsétlenség hire zavarta meg a főváros egyhangu nyugalmát. A pesti közuti vaspálya egy nehéz kocsija keresztül ment egy öreg emberen. A szerencsétlen ember elesett közvetlenül a sebesen rohanó koci előtt, melyet már nem volt idő feltartóztatni, s ez kerekivel annyira összezúzta, hogy menten kiadta lelkét.

Ez önmagában is megdöbentő eset hatása még fokozódott, a mint megtudtuk, hogy a szerencsétlenül járt öreg ember nem volt más, mint dr. Flór Ferencz, a Rókus-kórház köztisztviselőjében álló igazgató főorvosa, kinek gondos ápolása annyira emberéletet mentett meg a balesetek által okozhatott haláltól, s most neki magának kellett baleset áldozatául esnie.

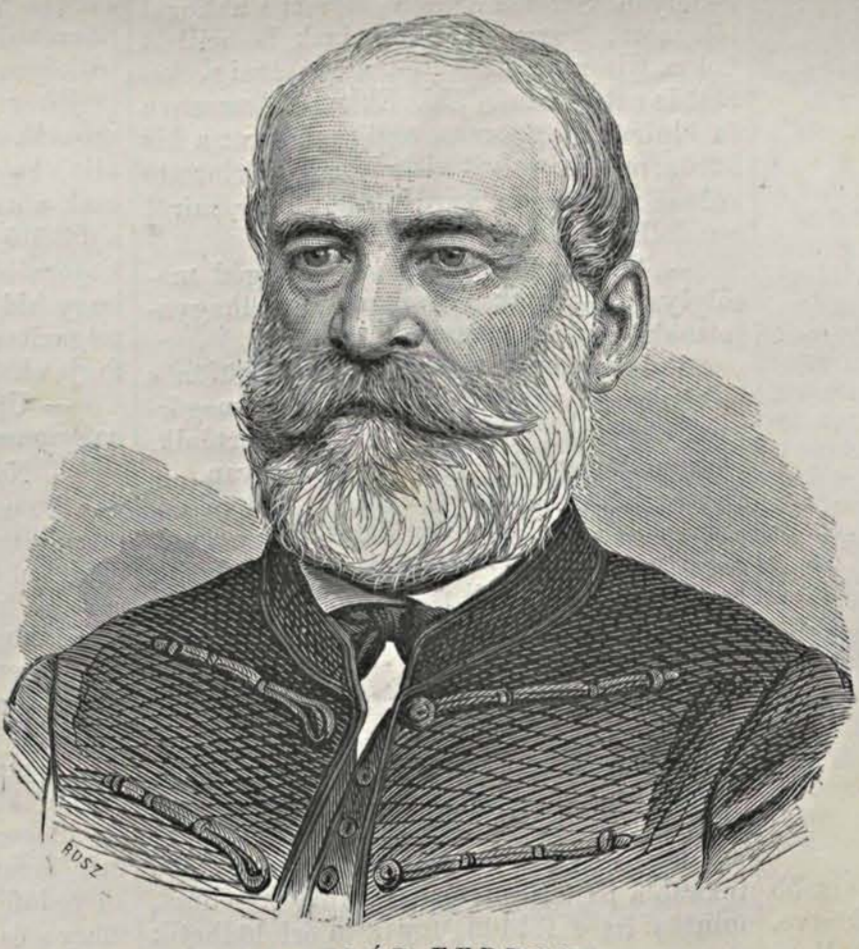
Az édes magyar haza zengzetes nyelvén védelmezte. Ez által megtörte a jeget s ezen-tul mindig számosabban követték példáját, mignem a magyar nyelv a természettudományok terén és az egyetemen is kivívta azon helyet, mely őt megillette.

Orvosi ismereteit gyarapítandó, külföldre utazott s több évet töltött Európa nevezetesebb városaiban. Visszatérvén, a pesti egyetem állatgyógyintézetében tanárségéd lett. Később a híres Stáhy tanárnak lett ségedé, mely állásból 1837-ben Pestvárosa

gyítása körül, s e szolgálatairól nem is feledkezett meg a város, mert 1840-ben a Rókus-kórház egyik osztályának főorvosi állomására hivta meg, mit el is fogadott.

1847-ben már ez intézetnek igazgatójává lett, nem különben a sebészti osztály főnöke és Pestvárosi tiszti főorvosa, mely állomásokban az 1848-ki tisztújításkor is megerősített.

Nem egyedül mint orvos, de mint hazafi és igaz magyar is érdemeket szerzett Flór ez állomásokon. A nemzeti irányt soha sem tévesztette szem elől, s minden igyekezetét és befolyását arra fordítá, hogy az egyetemi orvosi kar és a buda-pesti kir. orvosegyetem magyar irányban leendő kifejtésére és fölvirágoztatására hasson.

DR. FLÓR FERENCZ.

A szomorú véget ért agastyán azon emberek közé tartozott, kik nem támasztanak munkásságukkal magyaztát a világban, hanem a kiknek működése csendes, folytonos, miként a méheké s épen oly áldásos és közhasznú.

Flór Ferencz 1809-ben okt. 10-én született Nagy-Váradon. Első tanulmányait szintén ott és Nagy-Károlyban végzé. Az orvosi pályára nagy hajlamot érezvén, 1827-ben, tehát a nemzeti ébredés korában, mint 18 éves ifju Pestre jött az orvosi egyetemre.

1831-ben a cholera-járvány kiütvén, Pestmegye közönsége már mint IV-ed éves orvostan hallgatót kiküldte Kalocsára és vidékére, hol két hónapot töltöttgyógyműködésben nagy buzgalommal.

A magyar nyelvnek ő volt első uttörője az orvosi tudomány pályáján. Addig részint latinul, részint németül adtak elő mindent, s a tudori szigorlatokat is az első nyelven tették. Flór Ferencz 1832-ben tette le orvostudori szigorlatát s ő volt az első, ki az „alma mater” előtt valamennyi orvostudományi tételét

megválasztá tiszteletbeli főorvosának s megbizta az egyik fiókkórház vezetésével.

Az 1838-ki árvíz alkalmával rendkívül buzgó és sikeres szolgálatakat tett a sors cspása által meglátogatott város szerencsétlen, beteg lakosainak ápolása és gyógyítására.

1861-ban az alkotmány rövid időre visszaállittatván, Pestvárosa ismét régi főorvosi tisztére hivta meg Flórt. Ő tehát újra részt vett a közelet zajában, de midőn